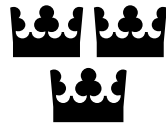

Regional tillväxt

19

Förslag till statens budget för 2017

Regional tillväxt

Innehållsförteckning

Tabellförteckning.....	4
Diagramförteckning	6
1 Förslag till riksdagsbeslut	7
2 Regional tillväxt	9
2.1 Omfattning.....	9
2.2 Utgiftsutveckling	10
2.3 Skatteutgifter.....	11
2.4 Mål.....	12
2.4.1 Sammanhållningspolitikens mål.....	12
2.4.2 Politikens prioriteringar 2015–2020	12
2.5 Resultatredovisning.....	13
2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder.....	13
2.5.2 Resultat.....	15
2.5.3 Analys och slutsatser	34
2.6 Politikens inriktning	39
2.6.1 Inledning	39
2.6.2 Nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.....	39
2.6.3 EU:s sammanhållningspolitik	39
2.6.4 Prioriteringar.....	40
2.6.5 Utvecklad styrning, sektorssamordning och resultatfokus	43
2.7 Budgetförslag.....	44
2.7.1 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.....	44
2.7.2 1:2 Transportbidrag	46
2.7.3 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020.....	47

Tabellförteckning

Tabell 1.1 Anslagsbelopp.....	7
Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden.....	7
Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt	10
Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2017–2020. Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	10
Tabell 2.3 Ramnivå 2017 realkonomiskt fördelad. Utgiftsområde 19 Regional tillväxt	11
Tabell 2.4 Skatteutgifter	11
Tabell 2.5 Regeringens prioriteringar och politikområden av betydelse för prioriteringarna	12
Tabell 2.6 Indikatorer för att följa utvecklingen i Sveriges regioner	14
Tabell 2.7 Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och dess medfinansiering.....	15
Tabell 2.8 Beslutade regionala projektmedel 2015 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder fördelat på respektive län och den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.....	20
Tabell 2.9 Beslutade regionala projektmedel från anslaget 1:1 Regionala tillväxt- åtgärder fördelat på den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 under åren 2012–2015.....	21
Tabell 2.10 Beslutade regionala projektmedel 2015 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, sorterat efter nationella ämnesområden och ämneskategorier	22
Tabell 2.11 Den totala omfattningen EU-medel för de åtta regionala struktur- fondsprogrammen och Europeiskt territoriellt samarbete perioden 2014–2020 samt beslutade EU-medel t.o.m. den 31 december 2015	28
Tabell 2.12 Beviljade selektiva regionala företagsstöd 2012–2015	29
Tabell 2.13 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket under 2015 fördelade på län	30
Tabell 2.14 Beviljade selektiva regionala företagsstöd fördelade på de största verksamhetsarterna 2012–2015	30
Tabell 2.15 Utbetalt regionalt transportbidrag fördelat på län 2011–2015	31
Tabell 2.16 Jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd 2015	31
Tabell 2.17 Fördelning av kvinnor och män i procent av beräknat antal nya arbetsstillfällen genom selektiva regionala företagsstöd 2012–2015.....	32
Tabell 2.18 Beslutat stöd till kommersiell service, fördelat på län 2012–2015.....	32
Tabell 2.19 Anslagsutveckling 1:1 Regionala tillväxtåtgärder	44
Tabell 2.20 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder.....	45
Tabell 2.21 Härledning av anslagsnivån 2017–2020, för 1:1 Regionala tillväxtåtgärder...	46
Tabell 2.22 Anslagsutveckling 1:2 Transportbidrag.....	46
Tabell 2.23 Härledning av anslagsnivån 2017–2020, för 1:2 Transportbidrag.....	47
Tabell 2.24 Anslagsutveckling 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020.....	47

Tabell 2.25 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	48
Tabell 2.26 Härledning av anslagsnivån 2017–2020, för 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	48

Diagramförteckning

Diagram 2.1 Total finansiering av projektverksamhet under åren 2012–2015 uppdelad på finansiär, avrundade belopp i mnkr och procent	22
--	----

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. för budgetåret 2017 anvisar ramanslagen under utgiftsområde 19 Regional tillväxt enligt tabell 1.1,
2. bemyndigar regeringen att under 2017 ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst de belopp och inom den tidsperiod som anges i tabell 1.2.

Tabell 1.1 Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	
1:1	Regionala tillväxtåtgärder 1 557 637
1:2	Transportbidrag 400 864
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 1 636 980
Summa	3 595 481

Tabell 1.2 Beställningsbemyndiganden

Tusental kronor

Anslag	Beställnings- bemyndigande	Tidsperiod
1:1	Regionala tillväxtåtgärder 2 950 000	2018–2024
1:3	Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020 4 200 000	2018–2023
Summa beställningsbemyndiganden under utgiftsområdet	7 150 000	

2 Regional tillväxt

2.1 Omfattning

Utgiftsområde 19 Regional tillväxt omfattar medel för hållbara regionala tillväxtinsatser i form av projektverksamhet och olika former av regionala företagsstöd samt utbetalningar från Europeiska regionala utvecklingsfonden.

För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken är tvärssektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden av avgörande betydelse.

Bland aktörer som har ansvar och uppgifter inom den regionala tillväxtpolitiken finns främst Tillväxtverket, Verket för innovationssystem (Vinnova), Almi Företagspartner AB, Sveriges export- och investeringsråd, Myndigheten för tillväxtpolitiska utvärderingar och analyser (Tillväxtanalys), Statens energimyndighet (Energimyndigheten), länsstyrelserna, Post- och telestyrelsen, Trafikverket, Trafikanalys, Sjöfartsverket, Transportstyrelsen, Luftfartsverket, Statens jordbruksverk, Skogsstyrelsen, Havs och vattenmyndigheten, Sametinget, Statens kulturråd, Riksarkivet, Riksantikvarieämbetet, Svenska Filminstitutet, Naturvårdsverket, Boverket, Statens skolverk, Myndigheten för yrkeshögskolan, universitet och högskolor, Arbetsförmedlingen, Rådet för Europeiska socialfonden i Sverige (Svenska ESF-rådet), Försäkringskassan och Ekonomistyrningsverket (ESV).

Utgångspunkten för statliga myndigheter är att de så långt som möjligt ska erbjuda en likvärdig tillgång till service för alla medborgare och företag.

I Skåne, Västra Götalands, Hallands, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Örebro,

Gävleborgs och Jämtlands län har landstinget det regionala utvecklingsansvaret och i Gotlands län är det Gotlands kommun som är ansvarig. I Södermanlands, Kalmar, Blekinge, Värmlands, Dalarnas och Västerbottens län har samverkansorganet motsvarande ansvar. I Stockholms län har länsstyrelsen det regionala utvecklingsansvaret. Regeringen har i propositionen Ändrat regionalt utvecklingsansvar i vissa län (prop. 2015/16:176) föreslagit att landstingen i Västmanlands, Västernorrlands, Norrbottens och Uppsala län ska ta över det regionala utvecklingsansvaret den 1 januari 2017.

2.2 Utgiftsutveckling

Tabell 2.1 Utgiftsutveckling inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

	Utfall 2015	Budget 2016 ¹	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020
1:1 Regionala tillväxtåtgärder	1 410	1 523	1 498	1 558	1 583	1 595	1 520
1:2 Transportbidrag	354	376	381	401	401	401	401
1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020	93	1 362	1 033	1 637	1 421	1 491	1 489
<i>Äldreanslag</i>							
2015 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2007–2013	385	0	0	0	0	0	0
Totalt för utgiftsområde 19 Regional tillväxt	2 243	3 261	2 912	3 595	3 405	3 486	3 410

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Utgifterna för 2015 inom utgiftsområdet blev ca 460 miljoner kronor lägre än anvisade medel. Det beror bl.a. på att utfallet av transportbidraget blivit lägre på grund av förseningar av utbetalningar samt att strukturfondsprogrammen perioden 2014–2020 inte kommit igång i den takt som avsetts.

Prognosen för 2016 är att utgifterna inom utgiftsområdet blir ca 349 miljoner kronor lägre än anvisat.

Tabell 2.2 Härledning av ramnivån 2017–2020. Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	3 256	3 256	3 256	3 256
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	243	56	138	63
Överföring till/från andra utgiftsområden	-3	-7	-8	-9
Övrigt	100	100	100	100
Ny ramnivå	3 595	3 405	3 486	3 410

Anmärkning: Beloppen är avrundade och överensstämmer därför inte alltid med summan.

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2015 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Tabell 2.3 Ramnivå 2017 realekonomiskt fördelad. Utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Miljoner kronor

	2017
Transfereringar ¹	2 812
Verksamhetsutgifter ²	782
Investeringar ³	1
Summa ramnivå	3 595

Den realekonomiska fördelningen baseras på utfall 2015 samt kända förändringar av anslagens användning.

¹ Med transfereringar avses inkomstöverföringar, dvs. utbetalningar av bidrag till exempelvis hushåll, företag eller kommuner utan att staten erhåller någon direkt motprestation.

² Med verksamhetsutgifter avses resurser som statliga myndigheter använder i verksamheten, t.ex. utgifter för löner, hyror och inköp av varor och tjänster.

³ Med investeringar avses utgifter för anskaffning av varaktiga tillgångar såsom byggnader, maskiner, immateriella tillgångar och finansiella tillgångar.

2.3 Skatteutgifter

Tabell 2.4 Skatteutgifter

Miljoner kronor

	Prognos 2016	Prognos 2017
Regional nedsättning av egenavgifter	60	60
Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter	450	470
Nedsatt energiskatt på elförbrukning i vissa kommuner	800	810
Bidrag till regionala utvecklingsbolag	0	0
Summa	1 310	1 340

Samhällets stöd till företag och hushåll inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt redovisas i huvudsak på utgiftssidan av statens budget. Vid sidan av dessa stöd finns även stöd på budgetens inkomstsida i form av avvikelser från en enhetlig beskattning, s.k. skatteutgifter.

Regional nedsättning av egenavgifter

Enligt lagen (2001:1170) om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) ska enskilda näringsidkare och delägare i handelsbolag med fast driftsställe i stödområde A vid beräkning av egenavgifterna göra ett avdrag från egenavgifterna med 10 procent av avgiftsunderlaget upp till 180 000 kronor, dvs. högst 18 000 kronor per år. Fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks-

och transportverksamhet är undantagna från nedsättning. Skatteutgiften avser egenavgifter.

Regional nedsättning av arbetsgivaravgifter

Enligt lagen om särskilda avdrag i vissa fall vid avgiftsberäkningen enligt lagen (1994:1920) om allmän löneavgift och socialavgiftslagen (2000:980) får arbetsgivare med fast driftsställe i stödområde A göra ett avdrag från arbetsgivaravgifterna med 10 procent av avgiftsunderlaget, dock högst med 7 100 kronor per kalendermånad. Nedsättningen gäller inte för kommuner, landsting, statliga myndigheter, statliga affärsdrivande verk eller registrerade trossamfund. Vidare är fiskeri-, vattenbruks-, jordbruks- och transportverksamhet undantagna från nedsättningen. Skatteutgiften avser arbetsgivaravgifter.

Nedsatt energiskatt på elförbrukning i vissa kommuner

Energiskattesatserna på el följer av 11 kap. 3 § lagen (1994:1776) om skatt på energi. I samtliga kommuner i Västerbottens, Norrbottens och Jämtlands län, Sollefteå, Ånge och Örnsköldsviks kommuner i Västernorrlands län, Ljusdals kommun i Gävleborgs län, Torsby kommun i Värmlands län, och Malung-Sälen, Mora, Orsa och Älvdalens kommuner i Dalarnas län är skattesatsen för el som förbrukas inom dessa sektorer nedsatt. År 2016 är skatten nedsatt från 29,2 öre/kWh till 19,3 öre/kWh. Skatteutgiften uppgår därmed till 9,9 öre/kWh. Normen utgörs av normalskattesatsen på el. Regeringen föreslår i volym 1 (Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 6) vissa förändringar av energiskatten på elektrisk kraft som påverkar denna skatteutgift.

Bidrag till regionala utvecklingsbolag

Avdrag får göras för bidrag som lämnas utan villkor till ett regionalt utvecklingsbolag enligt 16 kap. 12 § inkomstskattelagen (1999:1229). Skatteutgiften avser skatt på inkomst av näringsverksamhet och särskild löneskatt.

2.4 Mål

Målet för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft (prop. 2007/08:1, utg. omr. 19, bet 2007/08: NU2, rskr. 2007/08:99).

Regionala hänsyn och tvärsektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga utgifts- och politikområden är av särskild betydelse för måluppfyllelsen. Detta är en följd av att den regionala tillväxtpolitiken omfattar betydligt fler åtgärder än de som finansieras inom utgifts-område 19 Regional tillväxt.

Den regionala tillväxtpolitiken ska bidra till regeringens tre prioriterade områden: att nå det övergripande målet om att ha lägst arbetslöshet i EU 2020, att nå de nationella miljömålen och uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Regeringens mål för jämställd regional tillväxt är att kvinnor och män ska ha samma förutsättningar att nå inflytande i det regionala tillväxtarbetet och få tillgång till tillväxtresurser.

2.4.1 Sammanhållningspolitikens mål

- Sammanhållningspolitiken är EU:s politik för regional tillväxt och sysselsättning. Dess mål är att bidra till ekonomisk, social och territoriell sammanhållning inom EU. Europa 2020-strategin är vägledande för sammanhållningspolitiken under programperioden 2014–2020. Strategin bygger på följande tre prioriteringar som också är tänkta att förstärka varandra:

- Smart tillväxt: utveckla en ekonomi baserad på kunskap och innovation.
- Hållbar tillväxt: främja en resurseffektivare, grönare och konkurrenskraftigare ekonomi.
- Inkluderande tillväxt (tillväxt för alla): stimulera en ekonomi med hög sysselsättning och med social och territoriell sammanhållning.

Sammanhållningspolitikens insatser bidrar till målet för politikområdet.

2.4.2 Politikens prioriteringar 2015–2020

I juli 2015 fattade regeringen beslut om en nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 (dnr N2015/05297/RT). Strategin och dess insatser ska bidra till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Strategin ska också bidra till att uppnå regeringens tre prioriterade områden: att nå det övergripande målet om lägst arbetslöshet i EU 2020, att nå de nationella miljömålen och uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Den regionala tillväxtpolitikens prioriterade områden är innovation och företagande, attraktiva miljöer och tillgänglighet, kompetensförsörjning samt internationellt samarbete.

I tabell 2.5 framgår politikområden med resurser av betydelse för prioriteringarna.

Tabell 2.5 Regeringens prioriteringar och politikområden av betydelse för prioriteringarna

Regeringens prioriteringar	Resurser av betydelse för prioriteringarna
Innovation och företagande	Finns framför allt inom regional tillväxtpolitik, näringspolitik, forskningspolitik, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, kulturpolitik, energipolitik, miljöpolitik, politik för regional samhällsorganisation, integrationspolitik, utrikeshandel, handels- och investeringsfrämjande samt jämställdhetspolitik.
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	Finns framför allt inom regional tillväxtpolitik, transportpolitik, politiken för informationssamhället, politik för regional samhällsorganisation, förvaltningspolitik, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, bostadspolitik, hållbart samhällsbyggande, miljöpolitik, energipolitik, kulturpolitik och jämställdhetspolitik. Det kommunalekonomiska utjämnningssystemet för kommuner och landsting är viktigt för att en likvärdig offentlig service ska kunna erbjudas i landets olika delar.
Kompetensförsörjning	Finns framför allt inom regional tillväxtpolitik, näringspolitik, utbildningspolitik, forskningspolitik, politik för de areella näringarna, landsbygd och livsmedel, arbetsmarknadspolitik, transportpolitik, integrationspolitik och jämställdhetspolitik.
Internationellt samarbete	Resurser av betydelse finns inom flertalet av ovan nämnda politikområden.

2.5 Resultatredovisning

2.5.1 Resultatindikatorer och andra bedömningsgrunder

En rad olika faktorer påverkar den regionala utvecklingen, bl.a. skiljer sig regionerna åt med avseende på tätorts-, befolknings-, utbildnings-, närings- och företagsstruktur, naturresurser samt infrastruktur. Det gör att exempelvis internationella och nationella konjunkturförändringar påverkar regioner på olika sätt. Klimatförändringarna kommer också påverka regioner och branscher på olika sätt. Dessutom har regioner olika förmåga att nyttja sina regionala förutsättningar i form av bl.a. innovations- och förnyelseförmåga.

Den regionala tillväxtpolitikens effekter är ofta svåra att mäta och särskilja från övergripande konjunktur- och strukturförändringar.

För att följa upp politiken finns det dels indikatorer för att följa utvecklingen i Sveriges regioner, dels indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområdet och dess medfinansiering.

Utveckling i Sveriges regioner

I detta avsnitt redovisas indikatorer för att följa utvecklingen i Sveriges regioner fördelat på prioritering i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020.

Eftersom den regionala tillväxtpolitikens prioriteringar innefattar insatser inom ett stort antal politikområden har även indikatorerna en stor bredd.

Det finns tre huvudindikatorer och ett antal delindikatorer som relaterar till prioriteringar i den nationella strategin och målet för politikområdet.¹ I tabell 2.6 redovisas dessa indikatorer som syftar till att belysa långsiktiga strukturella och dynamiska förändringar fördelat på prioriteringarna för politikområdet. Kortsiktiga regionalekonomiska förändringar avspeglas genom måtten modellbaserad lönesumma och

arbetslöshet. För prioriteringen Internationellt samarbete, anges inga regionala indikatorer då området är mycket komplext och därmed inte kan beskrivas på ett rättvist sätt.

Huvudindikatorerna är valda utifrån att de på ett övergripande sätt visar den regionala utvecklingen för den nationella strategins prioriteringar. Daglönesumman per sysselsatta i företagssektorn avspeglar till stor del näringslivets samlade arbetsproduktivitet inom prioritering innovation och företagande. Attraktivitet och tillgänglighet kan på ett övergripande plan belysas genom människors inrikes flyttströmmar och boendepreferenser, medan kompetensförsörjning beskrivs genom indikatorn förvärvsintensitet 20–64 år för såväl män som kvinnor. Huvudindikatorerna kompletteras också med delindikatorer som ger en bredare belysning av den nationella strategins prioriteringar. Exempelvis används indikatorer som jobbytare per sysselsatt och andel företagsledare inom prioritering innovation och företagande, pendlingsavstånd och tillgång till bredband inom prioritering attraktiva miljöer och tillgänglighet, samt antal utbildningsår och matchning på arbetsmarknaden inom prioritering kompetensförsörjning.

För en resultatredovisning i detta avsnitt hänvisas till redovisningen i motsvarande avsnitt i budgetpropositionen för 2016 för utgiftsområde 19 Regional tillväxt som i huvudsak är giltig även för årets redovisning eftersom endast mindre förändringar skett.

Utvecklingstrender som är värda att notera är att antalet öppet arbetslösa minskat signifikant i Gotlands län och i Västra Götalands län, medan de ökat i Södermanlands län och i Dalarnas län mellan första kvartalet 2015 och första kvartalet 2016.

För en mer utförlig beskrivning och analys av utvecklingen i Sveriges FA-regioner, se Tillväxtanalys rapport Regional tillväxt 2015 trender och analyser om hållbar regional tillväxt och attraktionskraft som redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2016.

¹ Utvecklingen beskrivs för 60 FA-regioner, dvs. funktionellt avgränsade arbetsmarknadsregioner med arbetspendling över kommungräns som utgångspunkt.

Tabell 2.6 Indikatorer för att följa utvecklingen i Sveriges regioner

Kortsiktiga indikatorer		Indikatorer
Regional ekonomi		– Modellbaserad lönesumma
Arbetsmarknad		– Antal arbetssökande
Långsiktig prioritering utifrån den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktivitet 2015–2020	Huvudindikatorer	Delindikatorer
Innovation och företagande	Arbetsproduktivitet (daglönesumma per sysselsatt i privat företagssektor, kvinnor och män)	– Jobbbyte per sysselsatt inom privat företagssektor och inom FA-region – Andel operativa företagsledare per befolkning 20–64 år (kvinnor och män) – Näringslivets växthusgasintensitet CO2e-utsläpp ¹ per inkomst
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	Inflyttningsnetto per 1 000 invånare	– Tillgänglighet till drivmedelsstationer – Andel befolkning med tillgång till bredband med 100 mbit/s – Genomsnittligt pendlingsavstånd uttryckt som avstånd mellan bostadsställe och arbetsställe i km-fågelväg – Tillgänglighet till dagligvaruhandel och skolor
Kompetensförsörjning	Förvärvsintensitet 20–64 år (kvinnor och män)	– Demografisk generationsväxling som kvot mellan antalet 20–29-åringar och 55–64-åringar – Genomsnittligt antal utbildningsår i befolkningen 20–64 år – Matchning som kvot av vakanser och arbetslösa
Internationellt samarbete ²	-	-

¹ Med CO2e-utsläpp avses CO2-ekvivalenter. Det är ett mått på utsläpp av växthusgaser som tar hänsyn till att olika sådana gaser har olika förmåga att bidra till växthuseffekten och global uppvärmning. När man uttrycker utsläppen av en viss växthusgas i koldioxidekvivalenter anger man hur mycket koldioxid som skulle behöva släppas ut för att ge samma verkan på klimatet.

² Internationellt samarbete är en prioritering i den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020, men tillförlitliga regionala indikatorer saknas.

Källa: Tillväxtanalys.

Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt

Som näringsutskottet erinrade i sitt betänkande Utgiftsområde 19 Regional tillväxt (bet. 2015/16:NU2) redovisas här bl.a. motiv till val av vissa centrala indikatorer. Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområdet och dess medfinansiering framgår av tabell 2.7. Indikatorerna som redovisas i tabellen avser förväntade resultat av insatserna. Indikatorerna används för att följa upp resultatet av insatserna och uppföljning gentemot målet för politikområdet.

För de regionala strukturfondsprogrammen perioden 2007–2013 och perioden 2014–2020 har ett antal centrala indikatorer valts ut enligt tabellen. Dessa indikatorer följs, där det är relevant, upp i samtliga regionala program inom målet investering för tillväxt och syssel-

sättning och kan därmed aggregeras på nationell nivå. Förutom dessa indikatorer finns program-specifika aktivitets- och resultatindikatorer som följs upp i enlighet med de godkända programmen. I förordningen avseende regionalfonden finns gemensamma utfallsindikatorer (s.k. aktivitetsindikatorer) med gemensamma beteckningar för alla berörda regioner inom EU. I de svenska programmen används i så stor utsträckning som möjligt dessa. De gemensamma utfallsindikatorerna ska användas för att jämföra och lägga samman utfall både på nationell nivå, men också på EU-nivå.

En redovisning av indikatorerna avseende regionala programmen perioden 2007–2013 redovisas inte i denna budgetproposition utan avses redovisas i budgetpropositionen för 2018 då programmets slutrapporter finns tillgängliga. Regionala programmen perioden 2014–2020 startade 2015 men det finns ännu inga resultat att redovisa.

Tabell 2.7 Vissa centrala indikatorer för insatser som finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt och dess medfinansiering

Indikatorområde	Indikatorer
De åtta regionala strukturfondsprogrammen perioden 2007–2013 ¹	– Nya arbetstillfällen uppdelat på kvinnor och män – Nya företag uppdelat på kvinnor och män
Regionala riskkapitalfundsprojekt inom ramen för de åtta regionala strukturfondsprogrammen perioden 2007–2013	– Antal portföljföretag – Investerade medel – Privat kapital
Regionalfondsprogrammen perioden 2014–2020 ^{1, 2}	– Sysselsättningsökning i företag som får stöd uppdelat på kvinnor och män – Antal företag som får stöd ledda av kvinnor respektive män
Riskkapitalfundsprojekt inom ramen för de nio regionalfondsprogrammen perioden 2014–2020 ²	– Antal portföljföretag – Investerade medel – Privat kapital

¹ Inkluderar även de territoriella samarbetsprogrammen.

² Dessa indikatorer avses redovisas fr.o.m. budgetpropositionen för 2018.

För en anpassning till kommissionens förändrade statsstödsregelverk beslutade regeringen under 2015 om nya stödordningar för de regionala företagsstöden. Resultatindikatorerna avseende regionala företagsstöd är för närvarande under utveckling och avses redovisas i budgetpropositionen för 2018.

I den årliga uppföljningen och resultatanalysen är möjligheterna begränsade att mäta och avgränsa effekterna av den verksamhet som finansieras inom utgiftsområdet mot målet för politikområdet sett i relation till påverkan från andra offentliga insatser och omvärldsfaktorer.

Resultatredovisningen bygger till stor del på uppföljningar och utvärderingar från Tillväxtanalys och Tillväxtverket.

2.5.2 Resultat

Den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 är vägledande och styrande för arbetet med hållbar regional tillväxt och utveckling. Insatserna inom de fyra prioriteringarna som presenteras i strategin ska bidra till att uppnå målet med den regionala tillväxtpolitiken.

I detta avsnitt redovisas resultat från relevanta uppföljningar och utvärderingar. Dessutom redovisas de uppdrag respektive erbjudanden regeringen har lämnat i syfte att riksdagen dels

ska få information om regeringens arbete, dels kunna sätta redovisade resultat i ett sammanhang.

Strategier för hållbar regional tillväxt

Regionala utvecklingsstrategier

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar ansvarar för att strategiskt leda och utveckla det regionala arbetet för hållbar tillväxt och utveckling i respektive län. Detta innefattar bl.a. att ta fram och samordna genomförandet av en regional utvecklingsstrategi. Enligt Tillväxtverkets rapport De små stegen förändring, som redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2016, har de flesta län nyligen framtagna regionala utvecklingsstrategier och arbetet fortsätter i en genomförandefas. Utvecklingen mot ett mer systemorienterat tillväxtarbete fortsätter där långsiktigt strukturbyggnad står i fokus. Detta innebär t.ex. att projekten som bedrivs blivit större och att allt fler långsiktiga nätverk för samverkan lokalt, regionalt, nationellt och internationellt utvecklas. En tydlig utveckling under 2015 års arbete är också att integrationsfrågorna fått ökat fokus där allt fler insatser sker bl.a. kopplat till kompetensförsörjningsområdet.

EU:s strategi för Östersjöregionen

Det finns tre övergripande mål för EU:s strategi för Östersjöregionen: att rädda havsmiljön, att sammanlänka regionen och att öka välbefindandet (se skr. 2013/14:29). Genomförandet av strategin åligger Regeringskansliet, 23 andra statliga myndigheter och samtliga länsstyrelser.

Flera regeringsbeslut har fattats under januari 2016 med uppdrag till berörda statliga myndigheter om att aktivt bidra till det nationella genomförandet av strategin. Syftet är att tydliggöra myndigheternas roll i genomförandet av strategins mål. Regeringsbesluten omfattar i regel syftena med och förutsättningarna för de statliga myndigheternas medverkan och de finansiella åtagandena, samt krav på samverkan mellan svenska myndigheter och myndigheter i andra länder.

Som en del av de nya uppdragen har de statliga myndigheterna under mars 2016 till Regerings-

kansliet redovisat vilka delmål i strategin som närmast berör den statliga myndighetens verksamhetsområde och hur de ska arbeta för att nå dessa mål. De har även beskrivit hur närliggande områden som faller under annan statlig myndighets huvudsakliga verksamhetsområde beaktas samt specificerat de delmål där myndigheten bedömer att ett samarbete behöver inledas med annan myndighet och redogöra för hur en sådan samverkan ska ske.

Tvärssektoriell styrning, samverkan och dialog

Som ett led i en utvecklad styrning och förbättrad uppföljning av den regionala tillväxtpolitiken har regeringen fr.o.m. 2015 infört ett arbete med kontinuerliga utvecklingsdialoger med aktörer som har regionalt utvecklingsansvar i länen. Dialogerna är en del i det pågående utvecklingsarbetet för förbättrad styrning och uppföljning av medel från anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*.

Forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 utgör en mötesplats för kontinuerlig dialog och samverkan mellan regeringen och regionala aktörer med uppgifter i det regionala tillväxtarbetet. Dialogen förs såväl på politisk som på tjänstemannanivå. I dialogen involveras även statliga myndigheter och vid behov andra berörda aktörer och organisationer. Syftet är att föra en kontinuerlig dialog om långsiktiga och strategiska frågor av betydelse för en hållbar regional tillväxt och attraktionskraft. Dialogen utgår från den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och under 2015 och våren 2016 behandlades bl.a. följande frågor: utbildnings- och arbetsmarknadsfrågor, regionalt integrationsarbete, digitalisering, landsbygdsfrågor och sammanhållningspolitiken efter 2020.

Myndigheternas medverkan i genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken

Statliga myndigheter har ett utpekat ansvar att medverka i det regionala tillväxtarbetet enligt förordningen (2007:713) om regionalt tillväxtarbete. Myndigheterna ska inom sina verksamhetsområden verka för att målet för den regionala tillväxtpolitiken uppnås.

Tolv statliga myndigheter och en stiftelse med statlig finansiering har tagit fram långsiktiga strategier för sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet, inklusive EU:s sammanhållningspolitik fram till 2020.² Syftet är att skapa bättre förutsättningar för de statliga myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Under 2015 har Tillväxtverket fortsatt arbetet med att stödja myndigheternas medverkan i det regionala tillväxtarbetet, bl.a. genom att utveckla en arena för kunskapsförhöjande insatser.

Hållbarhetsdimensioner

De tre horisontella kriterierna, miljö, jämställdhet och integration, är drivkrafter för hållbar tillväxt genom att de sätter fokus på smarta, inkluderande och hållbara lösningar. Att kombinera dessa perspektiv främjar en hållbar regional tillväxt och utveckling.

Miljö

I regleringsbrev respektive villkorsbeslut för 2015 fick aktörer med regionalt utvecklingsansvar i uppdrag att redovisa hur strategiska miljöfrågor omhändertagits inom det regionala tillväxtarbetet. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2016. I redovisningen framkommer att aktörerna bl.a. arbetar med att utveckla arbetet med förnybar energi och energieffektivisering, miljödriven näringslivsutveckling, grön upphandling, icke fossila fordonsbränslen, hållbara transporter och hållbart resande, fysisk planering, bioekonomi samt regionala miljömål. De regionala aktörerna har kommit olika långt i arbetet med klimat-, miljö och energifrågorna, där vissa län integrerat frågorna inom samtliga prioriteringar inom den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 medan andra arbetar mer fokuserat inom vissa områden av strategin.

² Dessutom har Statens geologiska undersökningar tagit fram en strategi för sin medverkan i det regionala tillväxtarbetet. För mer information se även budgetpropositionen för 2016, utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Miljödriven näringslivsutveckling och energi

Inom de regionala strukturfondsprogrammen perioden 2014–2020 genomförs det insatser för en koldioxidsnål ekonomi och miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher.

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar har fått i uppdrag respektive erbjudits i regleringsbrev och villkorsbeslut för 2016 att redovisa hur arbetet med miljödriven näringslivsutveckling och energi utvecklas. Dessutom har Tillväxtverket och Tillväxtanalys i regleringsbrev för 2016 fått i uppdrag att bl.a. stödja de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna i arbetet och analysera de regionala förutsättningarna och potentialen för miljödriven näringslivsutveckling.

Regeringen har aviserat en mer ambitiös politik för hållbart företagande. I skrivelsen Politik för hållbart företagande (skr. 2015/16:69) redovisas regeringens syn på en rad frågor kopplade till ett hållbart företagande, bl.a. miljöhänsyn, jämställdhet och mångfald. Av skrivelsen framgår att regeringen ska bidra till att främja en miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher på regional nivå.

Jämställd regional tillväxt

Tillväxtverket fick i december 2015 i uppdrag att utveckla och stödja arbetet för jämställd regional tillväxt och ska avsätta 36 miljoner kronor årligen 2016–2018 för detta ändamål. Merparten av medlen ska fördelas till aktörer med regionalt utvecklingsansvar och syftet är att bidra till regeringens mål om jämställd regional tillväxt.

I regleringsbrev respektive villkorsbeslut för 2015 fick aktörer med regionalt utvecklingsansvar i uppdrag att redovisa hur arbetet för en jämställd regional tillväxt fortsatt bedrivs och utvecklas inom det regionala tillväxtarbetet. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar redovisade uppdraget till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2016. I redovisningarna framkommer att jämställdhet är en prioriterad fråga på regional nivå. Viktiga områden är bl.a. jämställdhetsintegrering i ledningssystem, utvecklade uppföljningssystem, utbildningar, företagsfrämjande och kompetensförsörjning.

Regeringen har även under 2015, bl.a. som ett led i att stärka jämställdhetsarbetet, fattat beslut om nya stödförordningar för de regionala

företagsstöden. Dessa syftar bl.a. till att i ökad utsträckning nå kvinnor generellt samt specifikt kvinnor och män med utländsk bakgrund.

Integration och mångfald i det regionala tillväxtarbetet

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar fick i villkorsbeslut respektive regleringsbrev för 2015 i uppdrag att beskriva hur ett integrations- och mångfaldsperspektiv kan utvecklas och integreras i det regionala tillväxtarbetet. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i februari 2016. Integration och mångfald är fortsatt en högt prioriterad fråga i det regionala tillväxtarbetet. Prioriterade områden är bl.a. förstärkta samarbeten på regional- och lokal nivå för mottagande och integration, komptensförsörjning samt projektinitiativ för snabbare integration. Gemensamma utmaningar är bl.a. integrationsprocessen för nyanlända kvinnor och män, matchning på arbetsmarknaden och socialt utanförskap.

Mot bakgrund av flyktingsituationen inom EU under hösten 2015 uppmanade kommissionen medlemsstaterna att ta till vara möjligheterna till integrationsinsatser inom de europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI). Svenska ESF-rådet, Tillväxtverket och Statens jordbruksverk redovisade i december 2015 sina bedömningar i frågan till Regeringskansliet (Näringsdepartementet), där det bl.a. framgår att det finns verktyg inom de berörda fondprogrammen som – främst på sikt – kan bidra till integration, sysselsättning och ökat företagande för nyanlända personer (dnr N2015/08164/RTS). På kort sikt finns även insatser som kan göras i flyktingmottagandet. Myndigheterna ser i dessa avseenden ett fortsatt behov av att inom ramen för sin fonsdamordning komplettera varandras insatser och stärka samarbetet mellan regionala och nationella aktörer.

Särskilda initiativ inom den regionala tillväxtpolitiken

Regionalt kompetensförsörjningsarbete

Tillväxtverket har i uppdrag att under perioden 2013–2017 fördela ca 60 miljoner kronor till aktörer med regionalt utvecklingsansvar för

insatser som förstärker och vidareutvecklar de regionala kompetensplattformarna. Exempel på insatser som beviljats medel är projekt som utvecklar utbildnings- och arbetsmarknadsprognoser regionalt, projekt för en förbättrad samverkan mellan utbildningsanordnare och arbetsgivare lokalt och regionalt, projekt för att utveckla studie- och yrkesvägledningen samt projekt för att kvinnor och män med utländsk bakgrund snabbare ska etablera sig på arbetsmarknaden.

Såväl regionalt utvecklingsansvariga aktörer som Tillväxtverket lyfter behovet av en fortsatt långsiktig och ändamålsenligt finansiering av det regionala kompetensförsörjningsarbetet.

Enligt en enkätundersökning från Tillväxtverket riktad till berörda statliga myndigheter inom kompetensförsörjningsområdet uppgav 75 procent av myndigheterna att de samverkade med plattformarna. I enkätsvaren framkom även att de statliga myndigheternas samverkan med kompetensplattformarna skulle stärkas om de fick formellt uppdrag att samverka.

De s.k. Kompetensförsörjningsdagarna, som två gånger årligen arrangeras gemensamt av Regeringskansliet, Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) samt andra berörda statliga myndigheter och län, har utvecklats till ett viktigt dialogforum mellan regional och nationell nivå inom kompetensförsörjningsområdet.

Fysisk planering och attraktionskraft i det regionala tillväxtarbetet

Tillväxtverket och Boverket har haft i uppdrag att genomföra ett program för stärkt lokalt och regionalt samspel mellan fysisk planering och näringslivsutveckling 2013–2015. Programmet har sammanlagt haft en finansiering på ca 11 miljoner kronor. I mars 2016 redovisade myndigheterna rapporten Tillväxt kräver planering till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Programmet har erbjudit en arena för dialog, kunskapsspridning och erfarenhetsutbyte samt möjliggjort genomförande av pilotprojekt på kommunal, mellankommunal och regional nivå. Programmet har vidare resulterat i utvecklad kunskap och samverkan för att stärka samspelet mellan och inom förvaltningsnivåer och sektorsområden i den fysiska planeringen.

Tillväxtverket har i uppdrag att stödja och vidareutveckla det arbete som kommuner och andra aktörer bedriver för stärkt lokal attraktionskraft perioden 2015–2018. Tillväxtverket fördelar minst 15 miljoner kronor till utvalda lokala aktörer för att genomföra insatserna. Målet är att bidra till att skapa mer systematiskt och långsiktigt arbete för stärkt lokal attraktionskraft. Inom uppdraget ska utvecklingsinsatser riktade mot kommuner och andra aktörer genomföras för att pröva och utveckla metoder som syftar till att behålla, attrahera och utveckla kompetenser, företag och kapital. En viktig del i uppdraget är att sprida erfarenheter och kunskaper till övriga aktörer på lokal och regional nivå i alla delar i landet. Uppdraget ska slutrapporteras till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i mars 2019.

Exportfrämjande och nyindustrialisering på regional nivå

Regeringen beslutade i september 2015 om Sveriges exportstrategi (dnr UF2015/03580/UD/FIM). En av strategins insatser för att möta de utmaningar som svensk export står inför, är att etablera regionala exportcentra – en dörr in – till exportrådgivning. I mars 2016 uppdrog regeringen åt Tillväxtverket att samordna arbetet med att inrätta regionala exportcentra (dnr UD2015/08173/FIM), bl.a. i samarbete med aktörer med regionalt utvecklingsansvar. Syftet är att företag ska erbjudas stöd i sin internationalisering eller exportsatsning oberoende av var i landet de är verksamma.

Vidare beslutade regeringen i januari 2016 om en strategi för Smart industri – en nyindustrialiseringsstrategi för Sverige (dnr N2016/00496/FÖF). Den regionala nivån har en avgörande roll att spela i genomförandet av strategin, bland annat genom sin närhet till industrin. Därför uppdrog regeringen i april 2016 åt Tillväxtverket att främja genomförandet av regeringens nyindustrialiseringsstrategi på regional nivå, bl.a. genom kunskapsspridning och beviljande av medel till aktörer med regionalt utvecklingsansvar (dnr N2016/02958/FÖF).

Uppföljning, utvärdering och lärande

Analyser av territoriella förutsättningar samt uppföljningar och utvärderingar av genomförda insatser på regional, nationell och europeisk nivå ska bidra till lärande och därmed till utvecklingen av politiken. En utökad dialog mellan aktörer som har ansvar och uppgifter inom det regionala tillväxtarbetet är också viktigt för uppföljning, utvärdering och lärande. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar har huvudansvaret för att skapa en kontinuerlig och systematiserad kunskapsutveckling i det regionala tillväxtarbetet.

EU:s strukturfondsprogram perioden 2014–2020 innebär ökad resultatfokusering och skärpta krav på att kunna visa vilka resultat som uppnås. Enligt EU-regelverket ska programmen utvärderas på ett systematiskt sätt. Det innebär att programmen utvärderas såväl före som under och efter genomförandet. Programmen kommer således att utvärderas löpande under programperioden. I enlighet med EU-regelverket har utvärderingsplaner för respektive program eller gemensamt för flera program tagits fram. Utvärderingsplanen innehåller bl.a. en övergripande tidsplan och budget. Programperioden 2014–2020 kännetecknas av ett tematiskt fokus vilket också kommer att påverka inriktningen på utvärderingarna som kommer att ha fokus på specifika teman, exempelvis insatser för ökad konkurrenskraft i små och medelstora företag. De första utvärderingsresultaten avses presenteras under 2017. Därefter kommer resultat från utvärderingarna årligen att presenteras t.o.m. 2021.

Regeringen inrättade 2014 en analysgrupp bestående av ett antal statliga myndigheter. Analysgruppen har under 2015 knutit an till de teman som tagits upp i tjänstemannaforum och politikerforum och tagit fram kunskapsunderlag till dessa möten.

Reglab är ett forum för lärande om regional utveckling. Här möts regioner, myndigheter, forskare och andra för kunskapsutveckling inom området. Reglab har dessutom nätverk för både analytiker och utvärderare. Reglab har även arbetat med bl.a. utvecklingen av BRP+ ett mätsystem för livskvalitet på regional nivå, näringslivsutveckling och innovation, kompetensförsörjning samt regionernas roll i arbetsmarknadspolitik.

För att utveckla uppföljningen av den projektverksamhet som bedrivs på regional nivå har regeringen i juli 2015 uppdragit åt Statskontoret att utreda förutsättningar för ett stärkt resultatfokus i uppföljningen av anslag 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) senast den 15 december 2016.

Projekt och regionala företagsstöd för hållbar regional tillväxt

Regionalt beslutad projektverksamhet

Projektmedlen ska bidra till att olika typer av insatser i regionerna blir mer samordnade och regionalt anpassade och därför medfinansieras insatserna av olika aktörer. I syfte att åskådliggöra hur insatser samordnas redovisas nedan bl.a. vilka större aktörer som medfinansierar insatserna.

Medel för regional projektverksamhet har under 2015 beviljats av länsstyrelser, samverkansorgan, Gotlands kommun och berörda landsting.³ Samtliga insatser som inkluderas i redovisningen av regional projektverksamhet är finansierade av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. Insatserna är ofta medfinansierade av anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020*. Den regionala projektverksamheten är dessutom medfinansierad av olika aktörer, bl.a. statliga myndigheter, samverkansorgan, landsting, kommuner och privata aktörer.

År 2015 uppgick totalt beslutade regionala projektmedel från anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* till ca 921 miljoner kronor.

I tabell 2.8 redovisas hur verksamheten har fördelats på respektive län och prioriteringar inom den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020. Av tabellen framgår bl.a. att samtliga län prioriterat mest medel för insatser för innovation och företagande under 2015.

³ Se rapporten finansiering för regional tillväxt 2015, Tillväxtverket juli 2016 (rapport 0200).

Tabell 2.8 Beslutade regionala projektmedel 2015 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder fördelat på respektive län och den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020

Miljoner kronor

Nationell prioritering	Innovation och företagande			Attraktiva miljöer och tillgänglighet					Kompetensförsörjning	Internationellt samarbete	Övrigt	Totalt
	Innovation	Företagande och entreprenörskap	Miljödriven näringsutveckling och energifrågor	Tillgänglighet genom transportsystemet	Fysisk Planering och boende	Tillgänglighet genom informationsteknik	Kommersiell och offentlig service	Kultur och fritid				
Län												
Stockholm	2,1	4,6	0	1,0	0,5	1,1	0,4	0	0,3	1,1	0	11
Uppsala	4,4	2,3	0,9	0	0	0	0	1,6	0,5	0,5	0,3	11
Södermanland	3,1	5,5	0,2	0,5	0,1	0,3	0	0	3,4	0	1,4	14
Östergötland	13,3	18,0	3,3	1,7	0	0	0	0,1	3,7	0,3	0,6	41
Jönköping	5,0	19,4	3,6	0,2	0	0	0,4	0	0,4	0	0,5	29
Kronoberg	1,8	14,2	0,3	0	0,3	0	0	0,5	1,0	0	0,9	19
Kalmar	8,3	16,9	0,6	1,8	0,2	0,2	0,3	5,0	1,0	3,9	2,4	41
Gotland	0,5	5,5	0,9	5,0	1,8	5,4	0	8,0	0,2	2,3	2,0	32
Blekinge	7,9	19,2	0,8	2,6	0	1,5	0,2	4,2	3,6	0,6	2,3	43
Skåne	6,8	7,5	0,3	0	0	0	0	0	0,1	0	0,1	15
Halland	8,0	0,4	0	0	0	0	0	0	0,4	0	0	9
Västra Götaland	17,4	3,3	0	0	1,5	0	0	0,2	0	4,0	2,9	29
Värmland	5,1	33,5	6,2	0	0	18,0	0,3	0,4	3,1	11,9	2,5	81
Örebro	1,5	16,4	0	0,4	0	1,1	0	0	7,0	0	1,9	28
Västmanland	8,5	10,2	1,8	0	0	0,3	0	2,4	3,7	0,5	2,3	30
Dalarna	13,6	45,7	12,0	0	0	0,7	0	1,4	2,4	10,0	8,5	94
Gävleborg	11,1	32,2	2,8	0,9	0	6,0	0,3	2,2	7,8	5,4	8,1	77
Jämtland	2,4	48,2	0	0,7	0	40,0	3,9	0	3,7	1,1	1,6	102
Västernorrland	5,6	20,3	3,1	10,3	0	0,9	0	0	2,1	0	4,1	46
Västerbotten	12,0	62,0	1,1	3,3	0,1	5,0	0	0,4	1,0	5,8	12,5	103
Norrbottnen	10,3	25,5	2,4	2,6	0	0	1,1	14,0	1,4	4,4	5,4	67
Summa	149	411	40	31	5	80	7	40	47	52	60	921

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.9 redovisas beslutade regionala projektmedel fördelat på den nationella strategin under åren 2012–2015. Av tabellen framgår att mest medel prioriterats till insatser för innovation och företagande under hela perioden.

Tabell 2.9 Beslutade regionala projektmedel från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder fördelat på den nationella strategin för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 under åren 2012–2015¹

Miljoner kronor

Prioritering/år	2012	2013	2014	2015
Innovation och företagande	492	444	549	600
Attraktiva miljöer och tillgänglighet	53	49	59	163
Kompetensförsörjning	90	100	75	47
Internationellt samarbete	62	78	46	52
Övrigt	117	97	135	60
Summa	814	768	865	921

¹ Redovisningen av de nationella prioriteringarna ändrades fr.om. den 1 januari 2015. Prioriteringarna för 2012–2014 har klassats om till gällande prioriteringar för att möjliggöra tidsserien i tabellen.

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.10 beskrivs projektverksamheten sorterad efter nationella ämnesområden och ämneskategorier vilket på en mer detaljerad nivå visar vilka typer av insatser som bedrivs inom projektverksamheten på regional nivå.

Innovationsprocesser i företag är starkt beroende av kunskap och kunskapsspridning. Genom att företagen samarbetar med olika aktörer sprids och utvecklas värdefull kunskap. En stor del av projektverksamheten inom ämnesområdet Innovation syftar till att stimulera samarbeten för att bidra till ökad innovationsförmåga.

Inom ämnesområdet Entreprenörskap syftar en stor del av insatserna till att öka det regionala utbudet av riskkapital till små och medelstora företag. Insatserna inom entreprenörskap som finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* medfinansierar ofta de insatser som görs inom de regionala strukturfondsprogrammen för att öka utbudet av riskkapital.

Tabell 2.10 Beslutade regionala projektmedel 2015 från anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder, sorterat efter nationella ämnesområden och ämneskategorier

Nationella ämnesområden/ämneskategorier	mnkr
Innovation, varav:	245
<i>Stöd till FoU i små och medelstora företag</i>	19
<i>FoU-verksamhet i forskningscentrum</i>	23
<i>Utveckling av förutsättningar för innovation¹</i>	66
<i>Främjande av samarbete, kunskapsutveckling och kunskapsutbyte</i>	89
<i>Främjande av miljövänliga tjänster, produkter och produktionsprocesser i små och medelstora företag</i>	28
<i>Övriga aktiviteter som bidrar till att främja innovation</i>	20
Entreprenörskap, varav:	331
<i>Information och rådgivning till små och medelstora företag</i>	48
<i>Insatser för att underlätta start av företag</i>	22
<i>Insatser för ökat internationellt affärsutbyte och stärkta positioner på utländska marknader</i>	44
<i>Kompetensutvecklingsinsatser för små och medelstora företag</i>	13
<i>Kapitalförsörjningsinsatser för små och medelstora företag</i>	128
<i>Insatser för utveckling av existerande företag</i>	46
<i>Övriga åtgärder för att stimulera entreprenörskap²</i>	30
Informationssamhället ³	84
Transport/regionförstoring ⁴	41
Energi	16
Turism ⁵	62
Kultur och fritid	20
Förnyelse av städer, boende	14
Service i gles- och landsbygder	5
Kompetensförsörjning ⁶	40
Uppföljning och utvärdering	26
Övriga insatser ⁷	39
Summa	921

¹ Bl.a. utbildnings- och kompetensutvecklingsinsatser.

² Bl.a. attitydpåverkande insatser.

³ Bl.a. infrastruktur för bredbandsnät och telefoni samt utveckling av produkter.

⁴ Bl.a. samverkanslösningar mellan olika trafikslag.

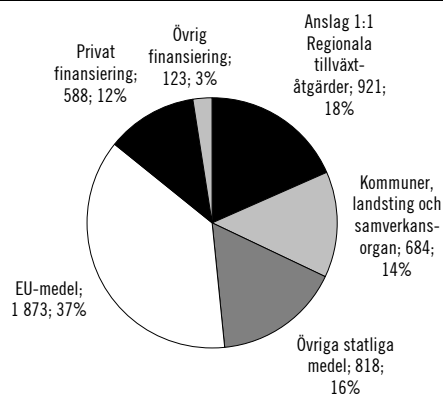
⁵ Bl.a. stöd till marknadsföring och utveckling av turisttjänster.

⁶ Bl.a. system och strategier för livslångt lärande i företag.

⁷ Insatser som inte passar in i ovanstående delområden.

Källa: Tillväxtverket.

Av diagram 2.1 framgår total finansiering av projektverksamhet under 2015 uppdelad på finansiär. Största delen av medfinansieringen kommer under perioden från EU-medel, 37 procent. Andra stora medfinansierare är statliga myndigheter och kommuner, landsting och samverkansorgan. De största finansiärerna inom övrig statlig finansiering var 2015 Almi Företagspartner AB, Tillväxtverket, universitet och högskolor, Vinnova och stiftelsen Norrlandsfonden.

Diagram 2.1 Total finansiering av projektverksamhet under åren 2012–2015 uppdelad på finansiär, avrundade belopp i mnkr och procent¹

¹ Med övrig finansiering avses bl.a. stiftelser och olika typer av utländska finansiärer inom t.ex. de territoriella samarbetsprogrammen.

Övriga statliga medel innefattar länsstyrelser, statliga myndigheter och andra statligt finansierade organ som stiftelser och statliga bolag. Med EU-medel avses främst medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020, program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet perioden 2014–2020, Europeiska socialfonden perioden 2014–2020 och landsbygdsprogrammet perioden 2014–2020.

Källa: Tillväxtverket.

Tillväxtverkets och regeringens projektverksamhet⁴

Den största delen av Tillväxtverkets projektverksamhet har under 2015 beslutats inom ramen för programmet Regionala kompetensplattformar. Detta ska bidra till att möta näringslivets och den offentliga sektorns behov av kompetens. Totalt beslutade Tillväxtverket om drygt 21 miljoner kronor under 2015.

Tillväxtverket har även fattat beslut om ca 17 miljoner kronor inom programmet Stärkt lokal attraktionskraft. Syftet är att stödja och vidareutveckla det arbete som kommuner och andra aktörer bedriver för ökad attraktionskraft. Programmet startade 2015 och efter utlysning har Tillväxtverket utsett tio pilotkommuner.⁵

Inom programmet Strategiska utvecklingsprojekt fattade Tillväxtverket 2015 beslut om ca 12 miljoner kronor. Programmet ska bidra till ett starkare regionalt ledarskap samt till att effek-

⁴ Viss information i detta avsnitt har mer i detalj redovistats under avsnitten hållbarhetsdimensioner och särskilda initiativ inom den regionala tillväxtpolitiken.

⁵ Överkalix, Kramfors, Härjedalens, Östhammars, Surahammars, Haninge, Flens, Vimmerby, Gotlands och Munkedals kommuner.

tivisera det regionala tillväxtarbetet genom mer fokuserade och anpassade insatser.

Tillväxtverket har haft regeringens uppdrag att fördela verksamhetsbidrag till riksorganisationen Hela Sverige ska leva om högst 45 miljoner kronor under perioden 2013–2015. Tillväxtverket beviljade 15 miljoner kronor till verksamheten 2015. En slutrapport om verksamheten har redovisats till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2016. Knappt hälften av beviljade medel har gått till de 24 länsbygderåden, vars verksamhet inriktats på att stärka de lokala grupper som finns i hela landet. Därutöver har Hela Sverige ska leva exempelvis arbetat med att utveckla attraktiva boendemiljöer, skolor, service, mikrofonder och lokal ekonomi. Dessutom har en landsbygdsriksdag genomförts. Regeringen beslutade i januari 2016 att bevilja verksamhetsbidrag till Hela Sverige ska leva med 45 miljoner kronor för perioden 2016–2018 (dnr N2015/08040/HL). I beslutet poängteras att frågor som rör mångfald och integration ska uppmärksammas.

Tillväxtverket har även haft regeringens uppdrag att fördela verksamhetsbidrag om 5,1 miljoner kronor perioden 2013–2015 till Skärgårdarnas Riksförbund, som arbetar för utveckling av de svenska skärgårdarna. Tillväxtverket beviljade 1,7 miljoner kronor till verksamheten 2015. En slutrapport om verksamheten redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2016. Skärgårdarnas Riksförbund har arbetat med frågor som rör exempelvis sysselsättning, boende, service samt kultur och miljö. Riksförbundet har varit ett forum för erfarenhetsutbyte och ett stöd i utvecklingsinsatser. Förbundet har också arbetat för att statliga myndigheter och beslutsfattare ska ta hänsyn till skärgårdsbornas förutsättningar och möjligheter. Regeringen beslutade i mars 2016 att bevilja verksamhetsbidrag till Skärgårdarnas Riksförbund med 5,4 miljoner kronor för perioden 2016–2018 (dnr N2016/00385/HL). I beslutet poängteras att frågor som rör jämställdhet, mångfald och integration ska uppmärksammas.

Tillväxtverket mäter hur stor andel av de projekt myndigheten finansierat som syftar till att lösa miljömässiga respektive sociala utmaningar. Av de projekt myndigheten finansierade 2015 syftade 66 procent, direkt eller indirekt, till att lösa miljömässiga utmaningar. Tillväxtverket mäter även (baserat på ansökningshandlingar) i

vilken mån finansierade projekt i sin tur integrerar miljö, jämställdhet och mångfald i planering, genomförande och uppföljning. 23 procent av finansierade projekt hade integrerat (aktivt eller delvis) miljö i sin projektutformning.

EU:s strukturfondsprogram perioden 2007–2013

För programperioden 2007–2013 har Sverige tilldelats medel från EU:s två strukturfonder: Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) och Europeiska socialfonden.

Medlen från Eruf fördelas till ett antal program inom de två målen Regional konkurrenskraft och sysselsättning och Europeiskt territoriellt samarbete.

Regionala strukturfondsprogram för regional konkurrenskraft och sysselsättning

De åtta regionala strukturfondsprogrammen omfattar perioden 2007–2013 ca 8,4 miljarder kronor. Hela budgeten har in-tecknats och fördelats till ca 1 600 projekt. Cirka 8,2 miljarder kronor, 98 procent av EU-medlen, har utbetalats t.o.m. den 31 december 2015.

Utbetalningar till projekten görs först efter att de redovisat kostnader. Det är ovanligt att projekten redovisar kostnader för 100 procent av de beviljade medlen vilket betyder att trots att beslut fattats om mer än 100 procent av EU-ramen så kommer inte alla medel användas. Först när programmen slutrapporteras till kommissionen och en slutlig avräkning gjorts för programmen avseende utbetalningar till projekt kontra inbetalningar från kommissionen kommer den slutliga användningen av EU-ramen kunna redovisas.

En slutrapport om genomförandet för respektive program ska lämnas till kommissionen senast den 31 mars 2017. Övergripande slutsatser utifrån innehållet i slutrapporterna avses att redovisas i budgetpropositionen för 2018.

Territoriella samarbetsprogram

Sverige deltog i tretton program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet programperioden 2007–2013. Sex av dessa var gränsregionala program och tre var s.k. transnationella program. Den totala summan EU-medel inom dessa program uppgick till 6,8 miljarder kronor.

Av dessa var det endast Sverige–Norge programmet som redovisades på statens budget.

Hela budgeten för de territoriella samarbetsprogrammen har intecknats och fördelats till ca 1 000 projekt. Utbetalningarna uppgick per den 30 juni 2015 till ca 88 procent av EU-ramen.

En slutrapport om genomförandet för respektive program ska lämnas till kommissionen senast den 31 mars 2017. Övergripande slutsatser utifrån innehållet i slutrapporterna avses att redovisas i budgetpropositionen för 2018.

Sverige deltog dessutom under programperioden 2007–2013 i fyra s.k. interregionala samarbetsprogram.⁶

Utvärderingar av EU:s strukturfundsprogram perioden 2007–2013

Utvärderingar har genomförts på både program- och projektnivå. En sammanfattning av resultaten av utvärderingarna av de åtta regionala strukturfundsprogrammen och de territoriella samarbetsprogrammen t.o.m. våren 2013 har redovisats i budgetpropositionen för 2014, utgiftsområde 19 Regional tillväxt (prop. 2013/14:1).

Under 2015 slutförde Tillväxtanalys, på uppdrag av regeringen, två utvärderingar av vissa insatser under programperioden 2007–2013.

Inom ramen för de åtta regionala strukturfundsprogrammen har det för perioden 2007–2013 avsatts EU-medel till insatser som har syftat till att öka det regionala utbudet av riskkapital till nya och växande små och medelstora företag.⁷ Riskkapitalprojekten syftar också till att lägga grunden för en struktur av investerare regionalt, som är villiga att satsa i nya växande företag. I en slutrapport som redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i december 2015 har Tillväxtanalys studerat dels tidiga effekter på portföljbolagen⁸, dels om några förändringar kan iakttas i de regionala kapitalförsörjnings-

strukturerna.⁹ Tillväxtanalys konstaterar att fonderna har investerat enligt de krav som finns. Totalt har knappt 3,4 miljarder kronor investerats i 320 företag i hela Sverige sedan 2009. Sammanfattningsvis konstateras i rapporten att: Det är för tidigt att dra några slutsatser vad gäller konkreta effekter i portföljföretagen. Det finns dock positiva tecken som tyder på att portföljföretagen har ökat antalet anställda. Detta kan vara en tidig indikation på förberedelser för framtida tillväxt. Samtidigt finns, som förväntat, en stor spridning bland företagen och indikationen på genomsnittlig ökning av antalet anställda beror på ett fåtal framgångsrika portföljföretag.

Bedömningar från regionala nyckelpersoner, fonderna själva, portföljföretagen och privata medfinansierare pekar sammantaget på att majoriteten av regionerna har haft en positiv utveckling i sin kapitalförsörjningsstruktur. Insatsen har inneburit att riskkapital på ett annat sätt än tidigare blivit tillgängligt för nya segment av företag utan tidigare vana av riskkapital.

Tillväxtanalys avser att återkomma med uppföljande studier. En effektstudie avses presenteras 2018 när mer investeringsdata finns tillgängligt. Dessutom planeras en fördjupad metodbeskrivning om hur regionala strukturer för riskvilligt kapital kan utvärderas samt en exitstudie.¹⁰

Tillväxtanalys har på regeringens uppdrag genomfört en resultatutvärdering av de åtta regionala strukturfundsprogrammen samt de fyra gränsregionala programmen med svensk förvaltande myndighet. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2016. Uppdraget har varit att belysa de tematiska områden som haft strategisk betydelse samt som bedöms ha hög relevans för programperioden 2014–2020. Utvärderingen fokuserar på projekt som haft som mål att stimulera innovativa miljöer på olika sätt, i första hand klustersatsningar och insatser som stimulerar olika former av nyföretagande, t.ex. företags-,

⁶ Dessa är Interreg IVC, Urbact, Espon och Interact. Programmen stöder erfarenhetsutbyte, analyser och kunskapsutveckling inom regional tillväxt, territoriell sammanhållning och hållbar stadsutveckling.

⁷ För mer information se Budgetpropositionen för 2016, utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

⁸ Portföljbolag är de företag som fonderna har investerat i.

⁹ Insatsen ska också bidra till utveckling av respektive regions struktur för riskkapital genom att fonderna genomför aktiviteter för att rekrytera företag, medinvestorare och potentiella köpare. På längre sikt förväntas större kompetens och erfarenhet kring ägarkapital i regionerna leda till ökad efterfrågan på riskkapital.

¹⁰ Med exit avses försäljning av innehavet i aktuellt portföljföretag.

entreprenörskaps- eller nystartscentrum för rådgivning. Tillväxtanalys anser att det i programmen finns en balans mellan olika insatser, både att stödja specialiserade insatser med hög innovationspotential och mera allmänna företagsfrämjande insatser.

Vidare konstateras i utvärderingen följande:

- Inom området innovativa miljöer har insatserna bidragit till att nya kunskaper och nya samverkanskonstellationer har utvecklats. Däremot är det mer osäkert huruvida dessa insatser bidragit till resultat i näringslivet när det gäller antalet sysselsatta eller antalet nya företag.
- Många innovationsprojekt har varit alltför universitetsdrivna och det är viktigt att fortsätta arbetet med att stärka näringslivskopplingen kring dessa insatser.
- Inom området entreprenörskap har många rådgivningsinsatser varit framgångsrika med att nå ut till entreprenörer och att bidra till nya företag. Däremot bör insatserna i högre utsträckning anpassas utifrån målgruppen samt fokuseras mot nya företag med tillväxtambitioner.
- Skilda förutsättningar i de gränsöverskridande programmen har haft en stor inverkan på resultaten. De geografiska förutsättningarna påverkar möjligheterna att genomföra insatser inom exempelvis kluster och innovationssystem. Men programmen har generellt lyckats bättre än förväntat med att få ett aktivt deltagande från företag. Målen om antal deltagande företag har nåtts eller överträffats.
- Regionalfondens stöd fyller luckor i stödsystemen och har därmed en viktig funktion genom att bygga betydelsefulla innovativa stödstrukturer runt företagen såsom t.ex. inkubatorer och science parks.
- Det fortsatta arbetet bör bygga vidare på framgångsrika befintliga insatser och koncentreras till regionernas styrkeområden.

EU:s strukturfondsprogram perioden 2014–2020

Partnerskapsöverenskommelsen

Partnerskapsöverenskommelsen är en övergripande strategi för genomförandet av de fyra Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-

fonderna) programperioden 2014–2020: Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden, Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling och Europeiska havs- och fiskerifonden. I överenskommelsen anges Sveriges övergripande politiska prioriteringar för att uppnå EU 2020-målen och stärka EU:s och Sveriges konkurrenskraft. Senast den 31 augusti 2017 respektive augusti 2019 ska Sverige lämna en s.k. framstegrappport till kommissionen om genomförandet av överenskommelsen. Regeringen har i juni 2016 uppdragit åt Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet och Statens jordbruksverk att lämna förslag till framstegrappporter.

Tillväxtverket, Svenska ESF-rådet och Statens jordbruksverk har under programperioden 2014–2020 i uppdrag att arbeta med fondöverskridande samverkan inom ramen för partnerskapsöverenskommelsen. I april 2016 redovisades arbetet under 2015 (dnr N2016/02790/RTS) till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Myndigheterna har arbetat med gemensam tolkning och regel-förenkling för att öka förutsägbarheten för stödsökanden och andra intressenter. Under året har flera gemensamma kommunikationsinsatser genomförts bl.a. har en ny webbplats, eu-fonder.se, tagits fram. Formerna för samverkan omfattar även samverkan med länsstyrelserna som är förvaltande myndigheter för Europeiskt territoriellt samarbete och de regionalt utvecklingsansvariga aktörerna. En fondövergripande nationell lärandekonferens om uppföljning och utvärdering genomfördes i februari 2016.

Då satsningar för bredbandsutbyggnad finns inom ramen för såväl de tre nordliga regionalfondsprogrammen som landsbygdsprogrammet har Tillväxtverket och Statens jordbruksverk även fått i uppdrag att samverka kring bredbandsinsatser inom programmen, se även utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Partnerskapsöverenskommelsen redovisas också inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv samt utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Regionalfonden programperioden 2014–2020

För programperioden 2014–2020 fördelas medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden (Eruf) till ett antal program inom de två målen Investering för tillväxt och sysselsättning och Europeiskt territoriellt samarbete. Struktur-

fondsprogrammen för dessa två mål täcker geografiskt hela Sverige.

Investering för tillväxt och sysselsättning 2014–2020

Insatserna för investering för tillväxt och sysselsättning genomförs inom åtta regionala struktur-fondsprogram och ett nationellt regional-fondsprogram. Regionalfondens insatser syftar till stärkt regional konkurrenskraft och hållbar tillväxt. Programmen inriktas främst på struktur-förändrande insatser inom områdena innovation, entreprenörskap och en koldioxidsnål ekonomi. Cirka 80 procent av de totala medlen om ca 16 miljarder kronor beräknas därför gå till dessa områden. Övriga medel går huvudsakligen till områdena informations- och kommunikationsteknologi samt hållbara transporter. Cirka 20 procent av medlen går till stöd för övergången till en koldioxidsnål ekonomi. Medlen från EU redovisas på anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020*.

Samtliga programs inriktning och avsatta medel, inklusive nationell offentlig och privat medfinansiering är under perioden 2014–2020 följande:

- Stärka forskning, teknisk utveckling och innovation, ca 4,5 miljarder kronor.
- Öka tillgången till och användningen av informations- och kommunikationsteknik, ca 1,6 miljarder kronor.
- Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag, ca 5,1 miljarder kronor.
- Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi, ca 2,9 miljarder kronor.
- Främja hållbara transporter, 1,3 miljarder kronor.
- Tekniskt stöd, ca 0,6 miljarder kronor.

Den totala omfattningen, inklusive EU-medel samt offentlig och privat nationell medfinansiering, av de nio regionalfondsprogrammen är nästan 16 miljarder kronor. Totalt har det under 2015 beviljats EU-medel för närmare 3,3 miljarder kronor, vilket motsvarar 41 procent av EU-ramen, se tabell 2.11. Många insatser som prioriterats rör regionernas styrkeområden. Den största andelen beviljade medel rör insatser inom området ökad konkurrenskraft hos små och medelstora företag, där 20 procent av EU-ramen beslutats, och då särskilt regionalt riskkapital.

De riskkapitalsatsningar som genomförts regionalt under programperioden 2007–2013 kommer att fortsätta inom befintlig struktur. Beslut om fortsatta riskkapitalsatsningar har fattats i samtliga åtta regionalfondsprogram för programperioden 2014–2020. EU-medlen till de åtta regionala riskkapitalbolagen uppgår till 605 miljoner kronor. Det är Almi Invest AB, som förvaltar de åtta fonderna. Fondernas kapitalbassummerar till knappt 1,3 miljarder kronor.¹¹ Till det kommer privat finansiering. Dessutom ska två riskkapitalsatsningar i det nationella programmet genomföras. Det ena, som beslutades i april 2016, avser en fond-i-fond med syfte att investera i nya och befintliga privata riskkapitalfonder. Det andra avser en grön investeringsfond i syfte att stärka utbudet av riskkapital för finansiering av företag med affärsmodeller som bidrar till att minska utsläppen av koldioxid.

Inom programmen Stockholm, Västsverige och Skåne–Blekinge genomförs insatser för hållbar stadsutveckling. Regionalfondsmedel finansierar även arbetet med lokalt ledd utveckling genom den s.k. Leader-metoden, se utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Europeiskt territoriellt samarbete 2014–2020

Sverige deltar i tretton program inom ramen för det europeiska territoriella samarbetet. Samtliga territoriella program som Sverige deltar i hanteras utanför statsbudgeten.

Den totala omfattningen, inklusive EU-medel, medel från tredjeland samt offentlig och privat nationell medfinansiering, av de sex gräns-regionala och tre transnationella programmen som Sverige deltar i, uppgår totalt till ca 13,7 miljarder kronor inklusive medfinansiering från deltagande länder. Av detta belopp uppgår EU-ramen till knappt 8 miljarder kronor.

Programmets huvudsakliga inriktning och avsatta medel, inklusive nationell medfinansiering är följande.

- Stärka forskning och innovation, ca 3,5 miljarder kronor.
- Skydd av miljön och hållbar användning av resurser, ca 2,3 miljarder kronor.

¹¹ Fondernas offentliga finansiering inklusive EU-medel.

- Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi, ca 1,6 miljarder kronor.
- Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag, ca 1,3 miljarder kronor.
- Främja hållbara transporter, ca 2,3 miljarder kronor.
- Arbetskraftens rörlighet och livslångt lärande, ca 0,9 miljarder kronor.
- Anpassning till klimatförändringar, ca 0,7 miljarder kronor.
- Tekniskt stöd och Institutionell kapacitet, ca 1,1 miljarder kronor.

Totalt under 2015 beviljades närmare 2,3 miljarder kronor i EU-medel, vilket motsvarar ca 30 procent av EU-ramen, vilket framgår av tabell 2.11. En stor del av de beviljade projekten rör insatser inom ramen för målet att stärka forskning och innovation samt insatser för skydd av miljön och hållbar användning av resurser.

Förutom de gränsregionala och transnationella programmen deltar Sverige även i fyra s.k. interregionala samarbetsprogram. Sverige deltar dessutom i ett program för samarbete med icke EU-länder, Kolarctic.¹² Programmet syftar till att utveckla gränsöverskridande samarbete med Ryssland. Kommissionen godkände programmet i december 2015.

¹² Kolarctic är ett samarbetsprogram inom ramen för EU:s grannskapsinstrument, ENI.

Tabell 2.11 Den totala omfattningen EU-medel för de åtta regionala strukturfondsprogrammen och Europeiskt territoriellt samarbete perioden 2014–2020 samt beslutade EU-medel t.o.m. den 31 december 2015¹

Miljoner kronor

Investeringar för tillväxt och sysselsättning	EU-ram	2014 ²	2015	Summa	% av EU-ram
Övre Norrland	1 779	0	747	747	42
Mellersta Norrland	1 292	0	615	615	48
Norra Mellansverige	1 234	0	556	556	45
Stockholm	311	0	106	106	34
Östra Mellansverige	587	0	312	312	53
Västsverige	470	0	198	198	42
Småland och öarna	554	0	184	184	33
Skåne-Blekinge	512	0	274	274	54
Nationella programmet	1 118	0	264	264	24
Summa	7 857	0	3 256	3 256	41
Europeiskt territoriellt samarbete: Gränsregionala och transnationella samarbetsprogram					
Botnia-Atlantica	305	0	96	96	32
Mellersta Östersjön	1 027	0	395	395	38
Nord	352	0	122	122	35
Sverige-Norge	396	0	121	121	31
Södra Östersjön	696	0	0	0	0
Öresund-Kattegatt-Skagerrak	1 138	0	418	418	37
Nordsjön	1 403	0	223	223	16
Norra Periferin och Arktis	421	25	122	147	35
Östersjön	2 214	0	779	779	35
Summa	7 952	25	2 276	2 301	29
Totalt	15 809	25	5 532	5 557	35

¹ Räknat på växelkurs 8,39 i enlighet med förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder.² De flesta program startade först 2015.

Källa: Tillväxtverket.

Förväntade resultat för investering för tillväxt och sysselsättning och europeiskt territoriellt samarbete programperioden 2014–2020

De första projektbesluten fattades under 2015 och ännu finns inga resultat att redovisa.

De nio programmen för investering i tillväxt och sysselsättning förväntas bl.a. stödja ca 20 000 små och medelstora företag och bidra till ca 12 000 nya arbetstillfällen. De finansiella instrumenten inom programmen förväntas attrahera 1,8 miljarder kronor i privat kapital.

De fyra gränsregionala program¹³ som förvaltas i Sverige förväntas stödja ca 500 företag, bl.a. förväntas 150 företag delta i gränsöverskridande, transnationella och interregionala forskningsprojekt. Cirka 2 400 kvinnor och män förväntas vidare delta i projekt för ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Inom regionalfondsprogrammen 2014–2020 kommer jämställdhet, likabehandling och icke-diskriminering samt bättre miljö att beaktas i planering, genomförande och uppföljning av projektverksamhet.

¹³ Botnia-Atlantica, Nord, Sverige-Norge och Öresund-Kattegatt-Skagerrak.

Regionala företagsstöd¹⁴

Med regionala företagsstöd avses de s.k. selektiva regionala företagsstöden, dvs. regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, såddfinansiering, sysselsättningsbidrag, statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag och statligt stöd till regionala investeringar. Dessutom avses det generella regionala företagsstödet transportbidrag.

Investeringar som får regionala företagsstöd finansieras till största delen av företagen själva eller via den reguljära kapitalmarknaden.

De regionala företagsstöden kan beviljas i hela eller delar av landet beroende på stödform. Sverige får ha nationella stödområden som omfattar 12,26 procent av befolkningen.

Som nämns ovan är resultatindikatorerna för närvarande under utveckling och avses redovisas i budgetpropositionen för 2018.

Selektiva regionala företagsstöd

De selektiva regionala företagsstöden finansieras av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* men kan även medfinansieras av anslaget 1:4 *Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020*. I tabell 2.12 redovisas beviljade selektiva regionala företagsstöd perioden 2012–2015. Av tabellen framgår att det totalt beviljades ca 525 miljoner kronor i stöd under 2015. För en anpassning till kommissionens förändrade statsstödsregelverk beslutade regeringen under 2015 om nya stödordningar för de regionala företagsstöden.

Av de beviljade medlen om ca 525 miljoner kronor 2015 avsåg ca 250 miljoner kronor regionalt investeringsstöd i syfte att få till stånd investeringar i företag i stödområde. Cirka 150 miljoner kronor avsåg särskilt investeringsstöd till små och medelstora företag i hela landet. Dessutom avsåg ca 70 miljoner kronor stöd för att främja utvecklingen av små och medelstora företag i hela landet. Återstoden, dvs. ca 55 miljoner kronor, har beviljats som stöd för innovativa varor och tjänster i företagens inledande utvecklingsfas i hela landet (s.k. såddfinansiering).

Det mesta av stödet till företag avser stöd till små och medelstora företag, dvs. företag med 0–249 anställda. Investeringar som beräknas delfinansieras av beviljade stöd uppgick till ca 1,9 miljarder kronor. Sysselsättningen förväntas öka med ca 3 750 arbetstillfällen, varav drygt 1 500 väntas tillfalla kvinnor och ca 2 200 väntas tillfalla män.

Tabell 2.12 Beviljade selektiva regionala företagsstöd 2012–2015¹

	2012	2013	2014	2015
Beviljat belopp (mnkr)	592	551	575	525
Beräknat antal nya arbetstillfällen totalt ²	3 775	3 689	3 309	3 751
Beräknat antal nya arbetstillfällen kvinnor ²	1 586	1 537	1 431	1 526
Beräknat antal nya arbetstillfällen män ²	2 189	2 152	1 878	2 225
Investeringar som beräknas delfinansieras med de selektiva regionala företagsstöden (mnkr)	2 698	2 072	3 673	1 891

¹ För perioden 2012–april 2015 fanns följande stödformer: regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling, sysselsättningsbidrag och såddfinansiering. Inget sysselsättningsbidrag har beviljats efter 2012 och förordningen upphävdes 1 juli 2014. Från och med maj 2015 finns följande stödformer: statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag och statligt stöd till regionala investeringar.

² Exklusive såddfinansiering eftersom detta inte beräknas.

Källa: Tillväxtverket.

I tabell 2.13 redovisas beviljade selektiva regionala företagsstöd under 2015 fördelade på län.

¹⁴ Siffrorna i avsnittet baseras på rapporten finansiering för regional tillväxt 2015, Tillväxtverket juli 2016 (rapport 0200).

Tabell 2.13 Beviljade selektiva regionala företagsstöd av länsstyrelser, berörda landsting, samverkansorganet i Kalmar län och Gotlands kommun samt Tillväxtverket under 2015 fördelade på län¹

Län	Beräknad sysselsättningsökning kvinnor ²	Beräknad sysselsättningsökning män ²	Beviljat belopp i mnkr
Stockholm	80	81	5
Uppsala	0	0	0,2
Södermanland	0	0	0
Östergötland	9	5	0,4
Jönköping	17	14	5
Kronoberg	6	17	0,5
Kalmar	129	145	10
Gotland	11	6	3
Blekinge	40	45	7
Skåne	28	63	2
Halland	65	32	0,8
Västra Götaland	201	313	37
Värmland	53	99	41
Örebro	150	291	20
Västmanland	93	159	14
Dalarna	43	50	19
Gävleborg	105	133	32
Västernorrland	71	141	49
Jämtland	86	114	86
Västerbotten	180	293	95
Norrbottn	159	224	98
Summa	1 526	2 225	525

¹ Till och med april 2015 fanns följande stödformer: regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling och såddfinansiering. Från och med maj 2015 finns följande stödformer: statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag och statligt stöd till regionala investeringar.

² Exklusive såddfinansiering eftersom dessa inte beräknas.
Källa: Tillväxtverket.

Regionala företagsstöd fördelade på verksamhetsart
I tabell 2.14 framgår de selektiva regionala företagsstöden fördelade på de största verksamhetsarterna.

Tabell 2.14 Beviljade selektiva regionala företagsstöd fördelade på de största verksamhetsarterna 2012–2015¹

Miljoner kronor

Verksamhetsart	2012	2013	2014	2015
Tillverkning	281	233	243	198
Hotell och restaurangverksamhet	78	91	72	80
Verksamhet inom juridik, ekonomi, vetenskap och teknik	53	65	52	40
Kultur, nöje och fritid	35	35	42	41
Informations- och kommunikationsverksamhet	23	27	60	38
Övrigt	122	100	106	128
Summa	592	551	575	525

¹ För perioden 2012–april 2015 fanns följande stödformer: regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling och såddfinansiering. Inget sysselsättningsbidrag har beviljats efter 2012 och förordningen upphävdes den 1 juli 2014. Från och med maj 2015 finns följande stödformer: statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag och statligt stöd till regionala investeringar.

Källa: Tillväxtverket.

Uppföljning av de selektiva regionala företagsstödens ändamålsenlighet

Tillväxtanalys redovisade i februari 2016 rapporten *De regionala företagsstöden – ändamålsenliga eller otidsenliga?* (PM 2016:1) till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). Myndigheten konstaterar sammanfattningsvis att de i dagsläget inte ser något tydligt behov att ändra utformningen av gällande stödordningar avseende regionala företagsstöd.

Regionalt transportbidrag

Transportbidraget finansieras av anslaget 1:2 *Transportbidrag*. Under 2015 har transportbidraget kompenserat stödmottagande företag för sina transportkostnader med i genomsnitt 27 procent. Enligt Tillväxtverket instämmer 46 procent av arbetsställena helt eller till stor del i att bidraget har bidragit till ökad vidareförädling.

Under 2015 har ca 354 miljoner kronor betalats ut i transportbidrag, se tabell 2.15.

Tabell 2.15 Utbetalat regionalt transportbidrag fördelat på län 2011–2015

Miljoner kronor

Län/år	2011	2012	2013	2014	2015
Västernorrland	37	42	40	43	45
Jämtland	45	53	48	48	51
Västerbotten	169	179	160	161	146
Norrbottnen	125	117	111	117	112
Summa	377	391	360	369	354

Källa: Tillväxtverket.

Av de arbetsställen som fick stöd under 2015 hade ca 30 procent färre än 10 anställda och ca 80 procent färre än 50 anställda.

Utvärderingar av vissa regionala företagsstöd

För information om genomförda utvärderingar av regionala företagsstöd se budgetpropositionerna för 2013, 2014 och 2015, utgiftsområde 19 Regional tillväxt.

Uppföljning av jämställdhetsindikatorer

Könsuppdelade indikatorer för de regionala företagsstöden avseende de företag som beviljades bidrag under 2015 redovisas i tabell 2.12, tabell 2.16 och tabell 2.17. Uppgifterna avseende jämställdhetsindikatorer är svåra att jämföra över tid, eftersom redovisningen ändrats i och med de nya förordningarna.

Uppgifterna i tabell 2.16 kan exempelvis jämföras med Tillväxtverkets rapport från 2014 (Mångfald i näringslivet, delrapport från Företagens villkor och verklighet 2014) som visar att 75 procent av företagsledarna i svenska företag med 0–49 anställda är män. Emellertid har regionala företagsstöd även beviljats till företag med fler än 49 anställda.

Tabell 2.16 Jämställdhetsindikatorer för regionala företagsstöd 2015¹

	Antal anställda kvinnor	Antal anställda män	Företagsledning ² andel kvinnor (%)	Företagsledning ² andel män (%)	Styrelsen andel kvinnor (%)	Styrelsen andel män (%)
Stöd till regionala investeringar	1 093	3 807	13	87	27	73
Stöd för att regionalt främja små och medelstora företag	1 793	4 496	26	74	23	77
Transportbidrag	5 256	20 269	7	93	21	79
Summa	8 142	28 572	-	-	-	-

¹ Till och med april 2015 fanns följande stödformer: regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling och såddfinansiering. Från och med maj 2015 finns följande stödformer: statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag och statligt stöd till regionala investeringar. På grund av förordningsändringarna grupperas fr.o.m. 2015 regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling och såddfinansiering inom stöd till regionala investeringar och stöd för att regionalt främja små och medelstora företag.

² VD eller kontaktperson.

Källa: Tillväxtverket.

Av tabell 2.17 framgår fördelning av kvinnor och män i procent av beräknat antal nya arbets-tillfällen genom selektiva regionala företagsstöd.

Tabell 2.17 Fördelning av kvinnor och män i procent av beräknat antal nya arbetstillfällen genom selektiva regionala företagsstöd 2012–2015¹

Procent

Stödform/år		2012	2013	2014	2015
Regionalt investeringsstöd	Kvinnor	43	44	45	*
	Män	57	56	55	*
Regionalt bidrag till företagsutveckling	Kvinnor	42	41	43	*
	Män	58	59	57	*
Stöd till regionala investeringar ²	Kvinnor	-	-	-	37
	Män	-	-	-	63
Stöd för att regionalt främja små och medelstora företag ²	Kvinnor	-	-	-	44
	Män	-	-	-	56

- = ej aktuellt.

¹ För perioden 2012–april 2015 fanns följande stödformer: regionalt investeringsstöd, regionalt bidrag till företagsutveckling och såddfinansiering. Från och med maj 2015 finns följande stödformer: statligt stöd för att regionalt främja små och medelstora företag och statligt stöd till regionala investeringar.

* På grund av förordningsändringarna grupperas regionalt investeringsstöd och regionalt bidrag till företagsutveckling inom stöd till regionala investeringar och stöd för att regionalt främja små och medelstora företag fr.o.m. 2015.

² Exklusive såddfinansiering då sysselsättningsökning inte beräknas på denna. Källa: Tillväxtverket.

Kommersiell service i gles- och landsbygd¹⁵

Regionala serviceprogram 2014–2018

Regionala serviceprogram samordnar aktörer och insatser som genomförs i syfte att öka tillgänglighet till service för kvinnor och män samt företag och besökare. Tillväxtverket samordnar arbetet på nationell nivå medan länsstyrelser och berörda landsting, Gotlands kommun och samverkansorgan ansvarar för den regionala samordningen samt för genomförandet av programmen. Tillväxtverket redovisade i april 2016 rapporten Återrapportering av insatser inom området kommersiell service för företag och medborgare i serviceglesa områden till Regeringskansliet (Näringsdepartementet). I denna framgår att fokus under 2015 bl.a. har varit att ytterligare utveckla samverkansformer mellan länsstyrelser och regionalt utvecklingsansvariga aktörer. Anledningen är att medel till insatser inom området stöd till kommersiell service finns både inom anslag 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* och i landsbygdsprogrammet som finansieras inom

utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel.

Stöd till kommersiell service

Stöd till kommersiell service finansieras inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. Under 2015 beviljades stöd till kommersiell service med totalt ca 51 miljoner kronor. Detta är en minskning jämfört med 2014 med ca 10 miljoner kronor. Minskningen beror på att regeringens särskilda satsning på 80 miljoner kronor under perioden 2011–2014 avslutats (dnr N2010/7211/RT [delvis]).

Av tabell 2.18 framgår beslutade stöd till kommersiell service fördelat på län.

Tabell 2.18 Beslutat stöd till kommersiell service, fördelat på län 2012–2015

Miljoner kronor

Län/år	2012	2013	2014	2015
Stockholm	0	0,1	2,6	0,3
Uppsala	0,1	0,2	0,8	0,2
Södermanland	0	0,2	0,2	0,05
Östergötland	1,4	2,7	1,9	2,1
Jönköping	1,6	1,3	2,5	1,1
Kronoberg	3,0	2,4	1,6	1,3
Kalmar	2,9	4,5	4,0	3,4
Gotland	0,8	0,1	0,3	0
Blekinge	1,8	1,4	1,5	1,7
Skåne	0	0,1	0	0
Halland	0,8	0,3	0,5	0,2
Västra Götaland	2,3	2,2	1,5	1,3
Värmland	1,7	5,4	4,1	6,2
Örebro	1,4	1,5	1,7	0,8
Västmanland	0,5	1,0	0,7	1,4
Dalarna	3,2	4,4	6,3	1,9
Gävleborg	2,0	3,6	2,4	2,3
Jämtland	5,5	6,9	4,0	4,1
Västernorrland	2,9	5,3	12,0	6,2
Västerbotten	4,9	5,2	8,9	10,8
Norrbottnen	4,7	4,3	3,4	5,6
Summa	42	53	61	51

Källa: Tillväxtverket.

Antalet anställda i företag som beviljats stöd till kommersiell service var totalt 843 stycken. Av dessa var 73 procent kvinnor och 27 procent män. Andelen kvinnor och män i styrelser var 43 respektive 57 procent. Den genomsnittliga

¹⁵ Siffrorna i avsnittet baseras på rapporten finansiering för regional tillväxt 2015, Tillväxtverket juli 2016 (rapport 0200).

andelen kvinnor och män i företagsledning var 41 respektive 59 procent.

Beslutade projektmedel inom området har under 2015 uppgått till 7 miljoner kronor och dessa har medfinansierats med motsvarande belopp.¹⁶ Exempel på insatser är Bygd och stad i balans, Besökslandet, Nya logistiklösningar på landsbygden samt Könskonsekvensanalys – kommersiell och offentlig service.

Särskilda insatser inom området kommersiell service

Tillväxtverket har tilldelats 15 miljoner kronor för att från 2012 till februari 2016 stärka den lokala nivån, främst kommunernas, arbete med att effektivisera och samordna olika typer av service i gles- och landsbygder (dnr N2011/06952/RT [delvis]). En slutrapport av verksamheten redovisades till Regeringskansliet (Näringsdepartementet) i april 2016. Av denna framgår att 13 kommuner har fått ekonomiskt stöd för att i ett brett perspektiv arbeta med attraktiva miljöer för näringslivets utveckling med tillgänglighet till service som utgångspunkt. Enligt Tillväxtverket har programmet varit framgångsrikt och mött stort intresse både vad gäller innehåll och arbetsformer.

Regeringen fattade i december 2015 beslut om 36 miljoner kronor per år under perioden 2016–2019 för stöd till kommersiell service i de glesbygdsområden som är särskilt sårbara och utsatta (dnr N2015/08916/HL). Tillväxtverket har uppdraget att fördela medlen till de aktörer på länsnivå som ansvarar för insatser inom området. Regeringens beslut baseras på förslagen i betänkandet Service i glesbygd (SOU 2015:35).

I landsbygdsprogrammet 2014–2020, som finansieras inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel, har 752 miljoner kronor avsatts för stöd till kommersiell service och lokal serviceutveckling. Medlen ska bland annat användas för att utveckla dagligvarubutiker och drivmedelsstationer och för att främja lokal serviceutveckling samt kompetensutveckling.

Internationell utblick och samarbeten

Sverige blir alltmer integrerat i ett globaliserat sammanhang, vilket märks bl.a. genom att svenska företag ingår i internationella företagskonstellationer och globala värdekedjor. Sveriges grannländer och EU i sin helhet har stor betydelse för svenska företag och Sveriges hållbara tillväxt. Ungefär två tredjedelar av all svensk handel bedrivs med länder inom EU. Hälften av denna handel sker med länder i Östersjöregionen.

Svenska regioner i internationell jämförelse

I det nordiska forskningsinstitutet Nordregios rapport State of the Nordic Region 2016, görs jämförelser av de nordiska regionernas utveckling under de senaste åren. De nordiska ländernas befolkning ökade med 7,4 procent mellan 2005 och 2015. Hela 97 procent av denna ökning skedde i de 30 största stadsregionerna. I ett europeiskt perspektiv hade endast ett fåtal regioner snabbare befolkningsökning under perioden. Urbaniseringen i Sveriges storstadsområden var också stark, men berodde framför allt på utrikes inflyttning och endast i mindre omfattning på inrikes flyttning. Invandringen i förhållande till befolkningen var starkast i Sverige och Norge och har kommit alla regioner till del, men var störst i storstadsregionerna.

Den demografiska obalansen med en åldrande befolkning är störst i Finlands och Sveriges nordliga inlandsregioner, men även sydöstra Sverige har en stor obalans i detta avseende. Motsvarande obalanser finns i många europeiska regioner, men motverkas till viss del av den nuvarande invandringen. Det finns dock stora frågetecken kring hur denna invandring varaktigt kommer att påverka befolkning och demografi i enskilda regioner.

Sysselsättningsmässigt och ekonomiskt har Nordens och inte minst Sveriges regioner utvecklats starkt under de senaste tio åren. Andelen sysselsatta ligger ca 9 procentenheter över EU-genomsnittet. En bidragande anledning är ett högt arbetskraftsdeltagande bland kvinnor. De högsta nivåerna hittar vi i delar av Norrlands inland, Stockholmsregionen och inre Småland. Arbetslösheten i svenska regioner är dock fortfarande högre än i jämförbara regioner i länder som Tyskland, Österrike, Nederländerna och Norge. Flera industridominerade regioner i

¹⁶ Se tabell 2.8.

Mellansverige och Sydsverige har hög arbetslöshet i förhållande till arbetskraften i ett nordiskt perspektiv.

Med undantag för delar av sydöstra Sverige samt Värmlands och Södermanlands län har svenska regioner en högre regional BNP per capita än EU-genomsnittet. Högst ligger BNP per capita i Stockholms och Norrbottens län. I ett sammanfattande index över regional potential konstaterar Nordregio att Stockholms län ligger topp tre tätt efter Oslo- och Köpenhamnsregionerna, medan svenska län som Värmland, Kalmar, Blekinge, Gotland, Gävleborg, Jämtland, Dalarna och Södermanland alla ligger på den nedre tredjedelen av listans 74 nordiska regioner.

Tillkännagivande om lokalisering av myndigheter

Riksdagen har i april 2016 gett två tillkännagivanden till regeringen med bäring på statliga myndigheters lokalisering (bet. 2015/16:NU17, rskr. 2015/16:201 samt bet. 2015/16: FiU25, rskr. 2015/16:208), se utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

2.5.3 Analys och slutsatser

Så utvecklas Sverige och dess regioner

Förutsättningarna för att skapa konkurrenskraftiga och attraktiva regioner varierar över landet. Kvinnors och mäns möjligheter att leva samt att etablera och utveckla företag och verksamheter är beroende av ett antal grundläggande förutsättningar i de miljöer de bor och verkar i. Det handlar bl.a. om tillgång till transporter och andra former av kommunikationer, service, arbetsmarknader, natur- och kulturmiljöer, kulturvärden, boende, samt närhet till utbildning, forskning och innovationsmiljöer.

Regioner med likartade strukturella förutsättningar utvecklas olika, det gäller såväl i gles- och landsbygder som i små och medelstora städer och storstadsområden. Det finns följaktligen fler faktorer än de strukturella som påverkar utvecklingsmöjligheterna.

Den generella bilden är dock att befolkningsmässigt större regioner, bl.a. städer, med väl utvecklade kommunikationer är mer attraktiva och har bättre förutsättningar för

hållbar tillväxt än befolkningsmässigt mindre regioner, med stora avstånd till större städer med sämre utvecklade kommunikationer. Bilden nyanseras samtidigt av att ett antal befolkningsmässigt små regioner har särskilda förutsättningar, exempelvis genom råvaruresurser, en särskilt attraktiv livs- och boendemiljö, t.ex. genom särskilt attraktiva natur- och kulturmiljöer och kulturvärden eller en särskild näringslivsstruktur. Även andra befolkningsmässigt mindre regioner har möjligheter att utvecklas. Regioners utvecklingsnivå påverkas även av faktorer som nyföretagande, företagsutveckling, innovationsförmåga, it-investeringar, flexibilitet, lärande, det civila samhällets struktur och omfattning, regionalt ledarskap samt av möjligheten att samarbeta med andra regioner såväl i Sverige som internationellt, bl.a. för att skapa större arbetsmarknader.

Viss kunskap som är relevant för företagen är inte begränsad av nationens gränser utan hämtas snarare på en global marknad. Annan kunskap, ofta benämnd tyst kunskap, främjas ofta i nätverk i den lokala eller regionala miljön och är betydligt trognare geografiskt. Anledningen till detta är att konkurrenskraft i dag har att göra med företags möjlighet och förmåga att ta till sig information och kunskap samt vara lärande och innovativa vilket bl.a. främjas i den lokala och regionala miljön. Det är därför betydelsefullt att på regional och lokal nivå fortsatt främja näringslivsutveckling och innovation.

Svenska regioner i en internationell jämförelse

Regeringen gör bedömningen att Sveriges regioner presterar bra i ett europeiskt perspektiv, men att vissa regioner i en nordisk jämförelse inte når upp till sin fulla potential. Sett till ekonomi och sysselsättning har Norrlandsregionerna utvecklats starkt. Delar av sydöstra Sverige och Mellansverige har en sämre utveckling. Alla regioner utanför storstäderna har dock betydande demografiska utmaningar som leder till problem med att klara välfärdstjänster och kompetensförsörjning. Den ökade invandringen till Sverige utgör en potential i detta avseende, men det finns dock stora frågetecken kring hur immigrationen varaktigt kommer att påverka befolkning och demografi i enskilda regioner.

Strategier för hållbar regional tillväxt

En central del i den regionala tillväxtpolitiken är ömsesidig samordning av långsiktiga nationella strategier med regionala strategier och program. Det skapar bättre förutsättningar för ett sammanhållet, strategiskt och långsiktigt hållbart tillväxtarbete. En förbättrad samverkan mellan olika geografiska nivåer skapar också effektivare lösningar och främjar synergier mellan aktörer och sektorer.

Regionala utvecklingsstrategier

Det strategiska regionala tillväxtarbetet och genomförandet av de regionala utvecklingsstrategierna bidrar till att genomföra regeringens strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 och till målet för den regionala tillväxtpolitiken. Utvecklingen mot ett mer systemorienterat tillväxtarbete med ett långsiktigt strukturbyggande i arbetet visar på det regionala ledarskapet successivt stärkts och gett resultat. De regionala utvecklingsstrategiernas breda inriktning har även en stark koppling till målen i Europa 2020-strategin och bidrar därmed till Sveriges måluppfyllelse på EU-nivå.

EU:s strategi för Östersjöregionen

Arbetet med EU:s strategi för Östersjöregionen ger upphov till ökade samarbeten mellan statliga myndigheter men också att flernivåsamarbetet har ökat och fördjupats. De nya uppdrag som gavs 2016 är mer anpassade och kopplade till respektive statlig myndighets kärnverksamhet än tidigare uppdrag. Regeringens bedömning är att detta kommer att leda till ett effektivare och mer fokuserat arbete. Formerna för ökat lokal och regional förankring bör fortsatt utvecklas.

Tvärsektoriell styrning, samverkan och dialog

Genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken präglas av ett ömsesidigt ansvar och samverkan mellan den nationella och regionala nivån. Återkommande dialoger inom olika forum och nätverk är därför centralt för att skapa en regional förankring avseende inriktning och prioriteringar. Regeringen bedömer att dialogerna bidrar till att utveckla styrningen, uppföljningen och lärandet samt stärka sektorsamordningen och flernivåsamverkan. De bidrar även till att identifiera gemensamma utmaningar, utvecklingsmöjligheter och prioriteringar.

De regionala utvecklingsdialogerna ger en bra bild över länens utmaningar, prioriteringar och

insatser. Dialogerna har också synliggjort regionala variationer, framgångsfaktorer och fortsatt behov av utvecklingsarbete för att få till en bättre styrning samt resultat- och medelföljning.

En utvecklad styrning som främjar flernivåsamverkan i genomförandet av nationella och regionala strategier, program och insatser kan bidra till att förbättra samordningen och skapa synergieffekter mellan olika finansiella resurser. Regeringen bedömer också att medlen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt ofta fungerar som katalysatorer som leder till att strategiska insatser kan komma till stånd. Medlen påverkar utvecklingen i regionerna när de används i samverkan med övriga aktörers resurser, såväl offentliga och privata aktörer som det civila samhället. Insatserna inom utgiftsområdet stöder därför samordnade processer och medför att investeringar görs mer sektorsövergripande. Den projektverksamhet länen beslutar om inom anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* bidrar till att mer än fem gånger så mycket medel tillförs av andra aktörer i form av medfinansiering.

För att få ett tydligt genomslag för det regionala tillväxtarbetet behövs bl.a. ett starkt regionalt inflytande och ansvar över vissa statliga tillväxtresurser och frågor av betydelse för en hållbar regional tillväxt. Även erfarenhetsutbyte och samarbeten inom och mellan regioner, mellan förvaltningsnivåer och mellan olika sektorsområden är betydelsefullt för att stärka det regionala tillväxtarbetet.

Regeringen ser positivt på att det under 2015 har kommit in ansökningar från fyra landsting om att landstinget ska överta det regionala utvecklingsansvaret (prop. 2015/16:176).

Statliga myndigheters medverkan i genomförandet av den regionala tillväxtpolitiken

Prioriteringar i de regionala utvecklingsstrategierna ska, i den mån de är förenliga med respektive statlig myndighets verksamhetsområde, vara vägledande vid statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet. Regeringen anser att en stärkt koordinering av nationella insatser samt förbättrad samordning mellan olika politikområden, inklusive förbättrad samverkan mellan statliga myndigheter, är betydelsefullt. En viktig förutsättning för att uppnå målet för politikområdet är att statliga myndigheter har god kunskap om och beaktar

regionala förutsättningar och prioriteringar inom ramen för sina verksamhetsområden. Att statliga myndigheter samverkar med de aktörer som har det regionala utvecklingsansvaret skapar bättre förutsättningar för ett effektivt regionalt tillväxtarbete. Det skapar också bättre förutsättningar för ökad måluppfyllelse i myndigheternas verksamhet på regional och lokal nivå.

Regeringen ser positivt på att det finns långsiktiga strategier för en hållbar regional tillväxt för ett flertal statliga myndigheter, samt en stiftelse. Det är viktigt att dessa strategier tillämpas i myndigheternas arbete och att samverka med de aktörer som har det regionala utvecklingsansvaret utvecklas. Tillväxtverket har här en viktig roll i att stödja myndigheterna och stiftelsen. Tillväxtverket har utöver det en viktig roll i att arbeta mot en bredare krets av statliga myndigheter för att höja deras kunskaper om det regionala tillväxtarbetet samt följa upp hur dessa myndigheter tillämpar de regionala utvecklingsstrategierna.

Hållbarhet för stärkt utvecklingskraft

Regeringen ser positivt på att aktörer med regionalt utvecklingsansvar och Tillväxtverket med hjälp av strategier, program och insatser i ökad grad arbetar med såväl en ekonomiskt, socialt som miljömässigt hållbar utveckling.

Miljö

De högt ställda målen för den svenska klimat- och miljöpolitiken kräver ett aktivt och långsiktigt arbete för en hållbar utveckling på alla politiska nivåer, inte minst regional och kommunal nivå. Regeringen anser att aktörer i län och kommuner samt företags engagemang, inför och under klimatmötet i Paris 2015, visade på möjligheten att arbeta tillsammans för att ta täten i klimatomställningen, sänka utsläppen och göra Sverige till ett av världens första fossilfria välfärdsländer.

Miljödriven näringslivsutveckling för stärkt konkurrenskraft

Det krävs förändringar i näringslivet, såväl strukturella förändringar som ökad resurseffektivitet i termer av minskad användning av energi och råvaror samt minskad belastning på ekosystemen. Det är även viktigt att näringslivets potential till omställning tas till vara. Regeringen anser att det finns en stor potential för

regionerna att främja miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher. Regeringens uppdrag till aktörer med regionalt utvecklingsansvar, Tillväxtverket och Tillväxtanalys kommer enligt regeringen att bidra till att utveckla insatserna för miljödriven näringslivsutveckling nationellt och regionalt.

Jämställdhet

Regeringen ser positivt på att jämställdhet används som ett medel för att uppnå hållbar regional tillväxt, dvs. att ta till vara både kvinnors och mäns kunskaper, affärsidéer och innovationsförmåga. De regionala handlingsplanerna för jämställd regional tillväxt har bl.a. tydliggjort ansvaret, skapat strukturer för ett fortsatt arbete med jämställdhetsintegrering samt gett jämställdhetsarbetet ökad prioritet och därmed legitimitet. Inom ramen för uppdraget för jämställd regional tillväxt och förändringarna av stödförordningar för de regionala företagsstöden anser regeringen att det nu finns möjligheter för regionerna att förstärka och prioritera arbetet ytterligare. I detta sammanhang kan även nämnas betydelsen av Tillväxtverkets och flera andra statliga myndigheters handlingsplaner för jämställdhetsintegrering, vilka kan bidra till att förstärka arbetet i länen. Länens samlade insatser bedöms bidra till regeringens mål om jämställd regional tillväxt.

Integration

Integrationsperspektivet har fått ökat fokus i det regionala tillväxtarbetet. Särskilt inom områdena kompetensförsörjning och företagsfrämjande. För en starkare social sammanhållning finns det enligt regeringen behov av fortsatt uppföljning och erfarenhetsutbyte kring hur målgruppen utrikes födda bättre kan nås av olika typer av insatser. Det behövs även förbättrad samordning mellan ansvariga aktörer för att ta till vara kompetens och entreprenörskap hos kvinnor och män med utländsk bakgrund.

Främja lärandet för att utveckla den regionala tillväxtpolitiken

Regeringen genomför ett flertal insatser för att stärka arbetet med analyser, uppföljning, utvärdering samt lärande i syfte att stärka utvecklingen av den regionala tillväxtpolitiken. Det handlar bl.a. om att regeringen ställt krav på att alla län ska ha en långsiktig lärandeplan för det

regionala tillväxtarbetet och att strukturfondsprogrammen perioden 2014–2020 kommer ha ett ökat fokus på resultat. Regeringens uppdrag till Statskontoret att utreda förutsättningar för ett stärkt resultatfokus i uppföljningen av anslag 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* förväntas bidra till utvecklad styrning och förbättrad uppföljning av anslaget. Återkommande dialoger med bl.a. aktörer med regionalt utvecklingsansvar i länen, tillsammans med en systematisk uppföljning av det regionala tillväxtarbetet, förväntas enligt regeringen skapa förbättrade förutsättningar för lärande och en utvecklad resultatredovisning.

Särskilda initiativ

Regionalt kompetensförsörjningsarbete

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar och andra berörda aktörer bedriver ett viktigt kompetensförsörjningsarbete med kompetensplattformarna som verktyg. Det finns flera utmaningar för ett fungerande regionalt kompetensförsörjningsarbete, varav de viktigaste rör avsaknaden av en långsiktigt stabil finansiering liksom ett tydligt mandat för aktörer med regionalt utvecklingsansvar inom kompetensförsörjningsområdet. Med rätt förutsättningar kan regionalt utvecklingsansvariga, med kompetensplattformarna som verktyg, på lång sikt bidra till att förstärka insatser inom bl.a. arbetsmarknads- och utbildningspolitikens områden på regional nivå.

Fysisk planering i det regionala tillväxtarbetet

Regeringen ser positivt på att frågor om fysisk planering får en starkare ställning i det regionala tillväxtarbetet. Uppdraget till Tillväxtverket och Boverket har bidragit till att lyfta frågor om fysisk planering i det regionala tillväxtarbetet, liksom att stärka samarbetet mellan den kommunala och regionala nivån. Det har också bidragit till lokala och regionala förändringsprocesser och skapat en arena för att diskutera tvärssektoriella frågor. Samverkan och kunskap om den fysiska planeringens betydelse för hållbar tillväxt både lokalt och regionalt bör fortsatt utvecklas.

Strukturfondsprogrammen tillför mervärden i det regionala tillväxtarbetet

Insatserna inom de regionala strukturfondsprogrammen ska primärt användas till att främja strukturförändringar och regional konkurrenskraft. Programmen ska också bidra till de horisontella kriterierna om jämställdhet, lika-behandling och ickediskriminering samt bättre miljö.

Förutom betydande utvecklingsmedel som tillförs den regionala tillväxtpolitiken är strukturfondsprogrammen också ett instrument för att samla relevanta aktörer kring en gemensam strategi i programområdena, vilket underlättar långsiktiga insatser som både bygger på regionala och nationella prioriteringar. Regeringen anser att strukturfondsprogrammen bidrar till innovativa miljöer som skapar förutsättningar för konkurrenskraftiga företag och utvecklingskraft i regionerna.

Tillväxtanalys utvärderingar av de regionala strukturfondsprogrammen för perioden 2007–2013 förstärker slutsatserna från tidigare genomförda utvärderingar.¹⁷ Regionalfondsprogrammen har genomförts i enlighet med intentionerna och har bl.a. bidragit till många nya samarbeten mellan universitet och högskolor samt näringsliv. Programmen har även spelat en viktig roll i uppbyggnaden av regionala inkubatorer och science parks under programperioden 2007–2013. Regeringen anser att flertalet rekommendationer tagits om hand i programperioden 2014–2020. Programmen har ett starkare näringslivsperspektiv och ett större fokus på resultat och regionala styrkeområden.

Satsningen på regionala riskkapitalfonder har bidragit till att riskkapital på ett annat sätt än tidigare blivit tillgängligt för företag utan tidigare vana av riskkapital i hela landet. Förutom att tillföra kapital har satsningen också syftat till att utveckla kapitalförsörjningsstrukturerna regionalt. Regeringen anser att insatsen bidragit till att stärka strukturen för kapitalförsörjning men att ytterligare insatser behövs under programperioden 2014–2020.

¹⁷ Se budgetpropositionen för 2014, utgiftsområde 19 Regional tillväxt för en redovisning av genomförda utvärderingar och regeringens bedömning av resultatet.

Regeringen ser det som positivt att en stor del av besluten som togs 2015, i uppstarten av programperioden 2014–2020, är knutna till regionernas styrkeområden. Regeringen anser att programmen tillsammans med strategier för smart specialisering kan komma att stärka utvecklingen av regionala styrkeområden och samarbetskonstellationer som bidrar till förändrade strukturer, ökad konkurrenskraft och en grön ekonomi.

Möjligheterna och resurserna för att bedriva regionalt tillväxtarbete i gränsöverskridande samverkan med aktörer i Sveriges närområde har enligt regeringen aldrig varit större än under programperioden 2014–2020. Programmen har kommit igång under 2015 och många projekt för att stärka det gränsöverskridande arbetet inom forskning och innovation har startat.

Förbättrade möjligheter till finansiering och stöd

De strukturella förutsättningarna och behoven av kapitalförsörjning för utveckling av företagande, entreprenörskap och innovationer varierar över landet. Regeringen bedömer det som viktigt med insatser för att företag i alla delar av landet ska få förbättrade möjligheter till finansiering.

Regeringens bedömning är att de selektiva regionala företagsstöden har en betydelsefull roll i det regionala tillväxtarbetet genom att vara ett viktigt komplement i kapitalförsörjningen till företag. De har enligt regeringen bidragit till en hållbar tillväxt i stödföretagen. Regeringens avsikt är att de nya förordningarna bland annat ska öka möjligheterna att nå företag och företagare som inte nåtts av företagsstöden tidigare.

Utifrån Tillväxtanalys studie av de nya förordningarna avseende de selektiva regionala företagsstöden anser regeringen att de i huvudsak fyller sitt syfte.

Det regionala transportbidraget har enligt regeringen kompenserat berörda företag för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd. Det har även delvis stimulerat till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv. Transportbidraget utjämnar skillnaderna mellan företag inom och utanför stödområdet avseende merkostnader på grund av lägesnackdelar och den regionala nedsättningen av socialavgifter är viktig för företagens utveckling. Sammantaget

bidrar dessa stödformer till målet för politikområdet.

Ökade satsningar inom området kommersiell service

Tillgång till kommersiell service är en av förutsättningarna för hållbar tillväxt och utveckling i olika typer av landsbygder. Regeringen bedömer att utan stöd till dessa strategiska serviceställen hade tillgängligheten till dagligvaror och drivmedel varit betydligt sämre i många gles- och landsbygder. Stöden har därför bidragit till målet för politikområdet.

Regeringens beslut om medel till kommersiell service i de glesbygdsområden som är särskilt sårbara och utsatta är mycket betydelsefullt för den fortsatta serviceutvecklingen i dessa områden.

Regeringen har därutöver bland annat avsatt medel i Sveriges landsbygdsprogram 2014–2020 för insatser som ökar tillgängligheten till service.

Regeringen bedömer vidare att de regionala serviceprogrammen 2014–2018 ytterligare stärker samverkan och engagemang hos aktörer med betydelse för tillgänglighet till kommersiell service.

Regeringen anser att en ökad tillgång till kommersiell service förbättrar förutsättningarna för entreprenörskap, framgångsrik integration samt fler arbetstillfällen i gles- och landsbygder.

2.6 Politikens inriktning

2.6.1 Inledning

Regeringens mål är att Sverige ska ha lägst arbetslöshet i EU 2020. Då behövs fler jobb samt hållbar tillväxt och utveckling i hela landet. Parallellt med sysselsättningsmålet prioriterar regeringen att nå de nationella miljömålen och uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Målet för den regionala tillväxtpolitiken är utvecklingskraft i alla delar av landet med stärkt lokal och regional konkurrenskraft. Det behövs en modern och aktiv politik för hela landet som inriktas på att regionerna ska ges möjligheter att växa och utvecklas efter sina särskilda förutsättningar. Det gäller såväl städer och stadsregioner, tätorter och tätortsregioner av olika storlek som olika typer av landsbygder och landsbygdsregioner. Tätorter samt gles- och landsbygder drar nytta av varandra och ska ses som sammanlänkade regioner. Ju fler regioner som är starka och expansiva, desto bättre för Sverige.

Miljö-, jämställdhets- och integrationsperspektiven ska enligt regeringen på ett tydligt sätt integreras i det regionala tillväxtarbetet. Samhällsomställningen för att nå de nationella klimat-, miljö- och energimålen kan även bidra till en hållbar regional tillväxt och utveckling. Potentialen i en stor invandring som kommer alla regioner till del måste tas till vara. En jämn fördelning av makt och resurser mellan alla människor, ett livskraftigt civilsamhälle samt ett samhälle där hänsyn tas till miljön och där klimatpåverkan minskas är ett Sverige som håller ihop. Enligt regeringen ska alla kvinnor och män, oavsett ålder, bakgrund, etniskt ursprung och boendeort, ha samma rätt och möjlighet till inflytande och tillgång till resurser inom det regionala tillväxtarbetet.

De högt ställda målen för den svenska klimat-, miljö- och energipolitiken kräver ett aktivt och långsiktigt arbete för en hållbar utveckling på alla politiska nivåer, inte minst den regionala nivån inkl. aktörer med regionalt utvecklingsansvar.

De lokala och regionala förutsättningarna för hållbar tillväxt och utveckling skiljer sig åt över landet. Bland annat avseende befolkningsstruktur, utbildningsnivå, näringslivets sammansättning, pendlingsmöjligheter och närhet till större tätorter. Politiken tar sin utgångspunkt i dessa olika förutsättningar.

2.6.2 Nationell strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020

Regeringens strategi för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft 2015–2020 ska bidra till att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken. Strategin innehåller regeringens prioriteringar för det regionala tillväxtarbetet: Innovation och företagande, Attraktiva miljöer och tillgänglighet, Kompetensförsörjning samt Internationellt samarbete. Prioriteringarna är tvärsektorieella och omfattar politikområden där europeiska, nationella, regionala och lokala insatser och finansiella resurser samordnas och kompletterar varandra. Prioriteringarna ska bidra till samordning och kraftsamling av insatser och resurser för bl.a. innovation, jobb samt hållbar regional tillväxt och utveckling. De ekonomiska, sociala och miljömässiga hållbarhetsdimensionerna ska beaktas inom alla prioriteringar.

Strategin är vägledande för inriktning och genomförande av det regionala tillväxtarbetet samt för statliga myndigheters medverkan i tillväxtarbetet. Strategin är även styrande för användningen av de medel som satsas för att uppnå målet för politiken. Den regionala tillväxtpolitiken och genomförandet av EU:s sammanhållningspolitik är nära integrerade med varandra.

2.6.3 EU:s sammanhållningspolitik

Sammanhållningspolitiken är EU:s politik för regional tillväxt och sysselsättning.

Regeringen följer noga genomförandet av programmen. Lärdomar från genomförandet tillsammans med erfarenheter från förhandlingen med kommissionen om regelverk och program samt utvärderingar kommer att ligga till grund för förberedelser och påverkansarbete inför arbetet med sammanhållningspolitiken efter 2020. Dialog med aktörer på olika nivåer och regionalt utvecklingsansvariga aktörer är av stor vikt. Regeringens forum för hållbar regional tillväxt och attraktionskraft samt övervakningskommittéerna är viktiga arenor för dialog.

Resultatorientering och tematisk fokusering utifrån regionala behov ska fortsatt vara en viktig utgångspunkt i arbetet. Olika sätt att stärka det gränsöverskridande samarbetet ska också övervägas. Regeringen anser vidare att ytterligare steg

behöver tas i en anpassning av regelverket så att krav och kostnader för genomförandet ställs i relation till storleken på EU-medlen som tilldelas respektive land.

Prioriteringar för regionalfonden programperioden 2014–2020

Regionalfondsprogrammets inriktning i Sverige är tydligt kopplad till Europa 2020-strategin. Insatserna är fokuserade på ett fåtal prioriteringar. Regeringen anser att programmen ska verka för strukturförändrande insatser inom de prioriterade områdena innovation, entreprenörskap samt en koldioxidsnål och grön ekonomi. Regeringen anser vidare att de horisontella kriterierna jämställdhet, integration och miljö ska användas som hävstänger för att nå bättre resultat i projekten. Regeringens inriktning är att på ett strategiskt sätt använda de möjligheter till samarbete som finns inom sammanhållningspolitiken för att genomföra gränsöverskridande projekt med partners i andra medlemsstater och tredjeländ.

2.6.4 Prioriteringar

Prioritering innovation och företagande

Innovation

Innovationer är viktigt för att stärka regioners förnyelseförmåga och näringslivets konkurrenskraft. Regeringen vill stärka Sveriges innovationsförmåga och innovationsklimat för att bidra till hållbar utveckling och skapa förutsättningar för nya jobb att växa fram i hela landet. Därför krävs det ett väl utvecklat samarbete mellan bl.a. politik på olika nivåer, näringsliv, offentlig sektor, statliga myndigheter, fackliga organisationer, industriforskningsinstitut samt universitet och högskolor.

Regeringen presenterade i juni 2016 fem strategiska samverkansprogram: Nästa generations resor och transporter, Smarta städer, Cirkulär och biobaserad ekonomi, Life Science samt Uppkopplad industri och nya material. Det är viktigt att det i genomförandet finns en samordning mellan nationella och regionala insatser.

Regeringen föreslår bl.a. satsningar på strategiska innovationsområden, stärkta industriforskningsinstitut och framstående test- och

demonstrationsmiljöer, se utgiftsområde 24 Näringsliv.

Regeringens nyindustrialiseringsstrategi fokuserar på hur Sveriges konkurrensfördelar kan stärkas ytterligare bl.a. avseende industrins omställningsförmåga och konkurrenskraft. Strategin konkretiseras på regional nivå bl.a. genom satsningen på att främja regionalt nyindustrialiseringsarbete, se även utgiftsområde 24 Näringsliv.

De regionala innovationsmiljöerna kan i högre utsträckning bidra till strukturförändring genom smart specialisering, internationalisering och ett ökat fokus på företag som vill växa.

Innovationsupphandling ska bidra till att utveckla en innovativ offentlig sektor som stimulerar ett innovativt företagande.

För att tillgängliggöra och optimera användningen av test- och demonstrationsanläggningar i landet finns det behov av dialog mellan bl.a. forskningsinstitut, inkubatorer, universitet och högskolor samt den regionala nivån. Med anledning av bl.a. detta har regeringen tagit initiativ till satsningen Testbädd Sverige, se även utgiftsområde 24 Näringsliv.

Företagande och entreprenörskap

Regeringen anser att det är angeläget att ytterligare underlätta tillväxt i befintliga företag och stärka tillväxtorienterade företags utveckling, liksom att fortsatt främja entreprenörskap och företagande i hela landet.

En väl fungerande kapitalförsörjning är avgörande för start och utveckling av företag. Företags behov av externt kapital ska i första hand tillgodoses på den privata marknaden, men för att säkerställa att goda affärsidéer realiserar finns det områden där det kan finnas skäl till marknadskompletterande offentliga finansieringsinsatser, exempelvis i tidiga utvecklingsskeden.

De regionala företagsstöden fyller en viktig funktion i områden där marknaden inte fungerar tillfredsställande eller som viss kompensation för kostnadsnackdelar i områden med mer permanenta nackdelar som exempelvis mycket långa avstånd. Stöden ska fortsatt utvecklas för att ge bättre möjligheter för det regionala tillväxtarbetet. De ska även utvecklas för att tydligare bidra till en hållbar tillväxt genom att främst stärka aspekterna jämställdhet, integration och miljö. De företagsstöd som bara kan beviljas i det särskilda stödområdet ska utvecklas för att

bättre hantera gleshetsproblematiken med permanenta nackdelar som exempelvis långa avstånd till större marknader, sämre möjligheter att ta del av riskvilligt kapital, sämre real-säkerheter och brist på kompetent arbetskraft. Oavsett konjunkturen är dessa förhållanden som påverkar företagen.

Den innovations- och affärsrådgivning som finansieras med offentliga medel bör utgå från företagarens behov, oavsett företagarens kön, ålder, bakgrund och geografiska hemvist. Vidare ska den vara marknadskompletterande, kostnadseffektiv och ta hänsyn till regionala förutsättningar.

I takt med att kunskapsinnehållet i näringslivets varor och tjänster ökar, växer också kraven på väl fungerande kompetensförsörjning och kompetensutveckling för att säkra företagens konkurrenskraft. Inkubatorer kan vidare också spela en viktig roll för att öka antalet nya och kunskapsintensiva tillväxtföretag i hela Sverige genom att underlätta för entreprenörer att kommersialisera nya varor och tjänster. Även på lokal och regional nivå bör dessutom digitaliseringsmöjligheter för företagen, innovationsförmåga och konkurrenskraft uppmärksammas.

Miljödriven näringslivsutveckling och energifrågor
För att möta klimat-, miljö- och energiutmaningarna och samtidigt främja ett konkurrenskraftigt näringsliv krävs det förändringar i näringslivet. Det krävs såväl strukturella förändringar, inklusive en övergång till förnybara resurser och förbättrad ekosystemförvaltning, som ökad resurseffektivitet. Utmaningarna utgör även en möjlighet för utveckling av hållbara och resurseffektiva produkter och produktionssystem i alla branscher. För en miljödriven näringslivsutveckling i alla branscher är såväl utbudsorienterade insatser som insatser riktade mot efterfrågesidan betydelsefulla.

Klimat-, miljö- och energiutmaningarna hanteras av regeringen inom flera områden men det behövs en utvecklad samverkan mellan statliga myndigheter, liksom mellan statliga myndigheter och andra aktörer på lokal och regional nivå. Fortsatt samverkan ska också ske mellan arbetet med regionala klimat- och energi-strategier, regionala handlingsplaner för klimat-anpassning och det regionala tillväxtarbetet.

Regeringens strategiska samverkansprogram om cirkulär biobaserad ekonomi kommer i samverkan med regionala insatser att vara av

betydelse för en miljödriven näringslivsutveckling. Regeringen arbetar i bred dialog med organisationer i det civila samhället och myndigheter för att ta fram ett nationellt skogsprogram. Programmet bedöms få betydelser för utvecklingen av en växande bioekonomi i alla delar av landet.

Prioritering attraktiva miljöer och tillgänglighet

Tillgänglighet genom transportsystemet

Transportsystemets utformning, funktion och användning ska medverka till att ge alla en grundläggande tillgänglighet med god kvalitet och användbarhet samt bidra till utvecklingskraft i hela landet. En hållbar samhällsplanering är ett viktigt verktyg för att skapa en hållbar tillgänglighet och attraktiva miljöer.

Genom att på ett hållbart sätt förbättra tillgängligheten och därmed pendlingsmöjligheterna inom en region eller mellan regioner, s.k. regionintegrering eller regionförstoring, får man väl sammanbundna och större funktionella regioner. Detta bidrar bl.a. till en bättre matchning av arbetskraft samt en bättre fungerande arbetsmarknad för såväl kvinnor som män.

Det är viktigt att tillgängligheten förbättras inom och mellan regioner samt mellan Sverige och andra länder. Även områden med mindre persontransportflöden kan bli strategiskt viktiga för regionens attraktivitet och försörjning av rätt kompetens, bl.a. avseende utvecklingen av besöksnäringen.

De regionalt utvecklingsansvariga aktörerna i respektive län har en central roll i arbetet med transportsystemet, bland annat inom ramen för den långsiktiga infrastrukturplaneringen.

Fysisk planering och boende

Hur den fysiska miljön utformas har stor betydelse för utvecklingen av attraktiva och hållbara livs- och boendemiljöer samt näringslivets konkurrenskraft. Med växande arbetsmarknads- och bostadsregioner ökar behovet av ett regionalt och regionöverskridande perspektiv i den fysiska planeringen och för bostadsförsörjningen. Regeringen ser behov av att regionalt utvecklingsansvariga aktörer fortsätter att utveckla sitt arbete med frågor om fysisk planering och boende i det regionala tillväxtarbetet. Bostadsförsörjning och tillgång till attraktiva och ändamålsenliga bostäder i attraktiva

lägen är en angelägen fråga i alla delar av landet. För att främja goda livsmiljöer har den fysiska planeringen också en viktig roll i att tillvarata de kringliggande miljöernas värde.

Tillgänglighet genom it

Digitaliseringen är en central del i utvecklingen av offentlig sektor och digitala tjänster är ofta en viktig del i offentliga tjänster. Tillgång till bredband är en förutsättning för att öka it-användningen i samhället. Det skapar i sin tur förutsättningar för att kvinnor och män ska kunna bo och driva företag i hela landet. Det finns behov av att även fortsatt kunna ge stöd till bredbandsutbyggnad i områden där förutsättningar för kommersiell utbyggnad saknas. Regeringen föreslår att medlen för stöd till bredbandsutbyggnad inom landsbygdsprogrammet för 2014–2020 ökas med 850 miljoner kronor för resterande del av programperioden, se även utgiftsområden 22 Kommunikationer och 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel. De s.k. bredbandskoordinatorerna verkar för en övergripande samordning av bredbandsutbyggnaden regionalt och lokalt, se även utgiftsområde 22 Kommunikationer.

Kommersiell och offentlig service

Tillgänglighet till olika typer av service är en förutsättning för hållbar regional tillväxt och utveckling i alla delar av landet. Det är därför viktigt att en likvärdig offentlig service erbjuds i landets olika delar.

I vissa landsbygder är förutsättningarna begränsade för kommersiella aktörer att skapa en god tillgång till kommersiell service. Regeringen har därför inrättat ett kompletterande stöd på 35 miljoner kronor årligen 2016–2019 till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygder.

Regeringen avser att förlänga uppdraget att genomföra regionala serviceprogram t.o.m. 2020.

Kultur och fritid

Kultur och fritidsaktiviteter i olika former ska vara tillgängliga i alla delar av landet. Regeringen anser att kultur, kulturarv och naturmiljöer har viktiga roller för såväl individers möjlighet till utveckling som för regioners möjlighet att främja förutsättningarna för en hållbar tillväxt och utveckling, sysselsättning, attraktivitet och konkurrenskraft. Det är viktigt att inom det regionala tillväxtarbetet uppmärksamma och tillvarata de möjligheter som detta erbjuder, bl.a. i samspel med kultursamverkansmodellen,

kulturmiljöarbetet och satsningen Äga rum, se även utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid.

Prioritering kompetensförsörjning

Det är viktigt att både kvinnors och mäns kunskap och kompetens tas till vara för en långsiktig och hållbar regional tillväxt. Tillgång till arbetskraft med relevant kompetens är en förutsättning för utvecklingen av näringsliv och offentlig verksamhet i hela landet. Här finns utmaningar i form av bl.a. den demografiska utvecklingen som leder till arbetskraftsbrist inom vissa sektorer och regioner. Det ställer dock krav på en förbättrad matchning mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft. Den ökade invandringen till Sverige bidrar till möjligheterna att hantera denna utmaning.

För att yrkesvux ska kunna erbjuda ett brett utbud av utbildningar som motsvarar de behov som finns i olika regioner är det lämpligt att utbildningarna både planeras och genomförs på regional nivå, av flera kommuner i samverkan. Regeringen avser därför att utveckla formerna för en regionaliserad yrkesutbildning för vuxna. Även universitet och högskolor har en viktig roll i att utbilda för såväl näringslivets som den offentliga sektorns kompetensbehov. Se även utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning.

Aktörer med regionalt utvecklingsansvar har, bl.a. med kompetensplattformarna som verktyg, en viktig uppgift att bidra till en välfungerande kompetensförsörjning i hela landet utifrån de förutsättningar som finns och de prioriteringar som görs i respektive län.

Regeringen anser att det är viktigt att fortsatt stödja det regionala kompetensförsörjningsarbetet och stärka samverkan och dialog mellan aktörer med regionalt utvecklingsansvar samt berörda aktörer på lokal, regional och nationell nivå.

Prioritering internationellt samarbete

Internationellt samarbete

Regeringen anser att det krävs bättre internationella kontaktnät, omvärldsbevakning och kunskapsutveckling inom det regionala tillväxt-

arbetet och hos företagen för att regionalt kunna ta till vara globaliseringsens möjligheter.

Regeringens exportstrategi fokuserar på hur Sveriges konkurrensfördelar kan stärkas ytterligare bl.a. avseende företagens export- och internationaliseringsmöjligheter. Strategin konkretiseras på regional nivå bl.a. genom etablerandet av regionala exportcentra, se även utgiftsområde 24 Näringsliv.

Närområdet – både handel och stärkt samarbete

I det regionala tillväxtarbetet innebär samarbete i Sveriges närområde möjligheter till fördjupat samarbete inom ett stort antal områden, som delad forskningsinfrastruktur, integrerad arbetsmarknad, transport- och logistiklösningar, service för befolkning och näringsliv samt ett hållbart nyttjande av havet.

Det nordiska samarbetet är en strategisk plattform för konkreta samarbetsprojekt för att möta samhällsutmaningarna.

EU:s strategi för Östersjöregionen utgör en viktig strategisk referensram för ett fördjupat samarbete i närområdet. Förmågan till långsiktigt strategiskt arbete bör stärkas genom samverkan mellan relevanta nivåer och sektorer.

2.6.5 Utvecklad styrning, sektorssamordning och resultatfokus

Ett mer resultatinriktat genomförande

Regeringen anser att förutsättningarna för ett mer resultatinriktat genomförande av den regionala tillväxtpolitiken behöver utvecklas och stärkas. Det behöver skapas bättre förutsättningar för ett kunskapsbaserat regionalt tillväxtarbete där lärdomar tas till vara i ökad utsträckning. Det är även betydelsefullt att tydliggöra roller och ansvar i det regionala tillväxtarbetet, att utveckla dialogformerna mellan nationell och regional nivå samt att främja statliga myndigheters medverkan i det regionala tillväxtarbetet.

Utvecklad styrning och sektorssamordning

För att uppnå målet för den regionala tillväxtpolitiken är tvärssektoriell styrning av resurser inom i princip samtliga politik- och utgiftsområden av avgörande betydelse. Det innebär att åtgärder inom flertalet utgiftsområden och

politikområden på nationell nivå behöver ta hänsyn till lokala och regionala förutsättningar och prioriteringar. En väl fungerande samverkan medför ökat mervärde av regionala, nationella och europeiska insatser samt effektivisering av statlig verksamhet.

För ett effektivt genomförande av den regionala tillväxtpolitiken är det centralt med bl.a. kontinuerliga dialoger och förbättrad samverkan mellan nationell, regional och lokal nivå. Det är också centralt att relevanta statliga myndigheter, med utgångspunkt i sina verksamhetsområden, har god kunskap om och beaktar regionala förutsättningar, prioriteringar och regionala utvecklingsstrategier. Regeringen avser att se över hur regionala hänsyn bör beaktas i myndighetsstyrningen, bl.a. med utgångspunkt i Statskontorets rapport om statliga myndigheters lokalisering (Statskontoret 2016:8).

Tydliga roller och ansvarsfördelning

Roller och ansvarsfördelning i det regionala tillväxtarbetet ska vara tydliga. Aktörer med regionalt utvecklingsansvar i länen leder och utvecklar det regionala tillväxtarbetet. Det innebär bl.a. att företräda regionala intressen och i bred samverkan genomföra regionala utvecklingsstrategier i syfte att uppnå regionala mål. Det innebär även ansvar för att integrera insatser inom EU:s sammanhållningspolitik, inklusive territoriellt samarbete, i länets regionala tillväxtarbete.

Regeringens inriktning för den regionala tillväxtpolitiken är ett starkt lokalt och regionalt inflytande och ansvar. Legitimitet och mandat att leda det regionala tillväxtarbetet i länet ges den regionalt utvecklingsansvariga aktören genom ett tydligt uppdrag och resurser.

Den största delen av medlen inom utgiftsområde 19 Regional tillväxt beslutas i dag regionalt i samverkan mellan olika aktörer på regional, nationell och internationell nivå. Medlen inom utgiftsområdet ska fungera som en katalysator som leder till att strategiska utvecklingsinsatser i regionerna kan komma till stånd.

Regeringen har i propositionen Ändrat regionalt utvecklingsansvar i vissa län (prop. 2015/16:176) föreslagit att ytterligare vissa län ska ta över det regionala utvecklingsansvaret den 1 januari 2017.

Indelningskommittén har överlämnat ett delbetänkande (SOU 2016:48) till regeringen med förslag på en ny läns- och landstingsindelning i vissa delar av landet. I förslagen ingår även att det regionala utvecklingsansvaret ska ges till landstingen i de nya länen. Syftet är bl.a. att skapa bättre förutsättningar för hållbar tillväxt i hela landet.

Detta är i linje med regeringens inriktning att roller och ansvarsfördelning i det regionala tillväxtarbetet ska vara tydliga.

Statlig förvaltning och statlig närvaro i landet

Specialiseringen och sektoriseringen inom den statliga förvaltningen får inte leda till fragmentering och bristande helhetssyn. Staten måste ta ansvar och ha en stark närvaro i hela landet för att bidra till jobb och en hållbar regional tillväxt och utveckling. Enskildas tillgång till offentliga tjänster ska vara oberoende av var i landet man bor. Den som inte kan ta del av statliga myndigheters utvecklade service och tjänster över internet ska ändå säkerställas god service i hela landet. Det är av central betydelse att den statliga förvaltningen är effektiv, tillgänglig och samordnad. I arbetet med ett Sverige som håller ihop avser regeringen vidare att fortsätta verka för att öka spridningen av statliga myndigheter över landet. Regeringen avser bl.a. att fortsätta arbetet med att omlokalisera myndigheter, se även utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning.

2.7 Budgetförslag

2.7.1 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tabell 2.19 Anslagsutveckling 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusentals kronor

2015	Utfall	1 410 065	Anslags-sparande	4 684
2016	Anslag	1 522 637 ¹	Utgifts-prognos	1 497 970
2017	Förslag	1 557 637		
2018	Beräknat	1 582 637		
2019	Beräknat	1 594 637		
2020	Beräknat	1 519 637		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till projektverksamhet (inklusive riskkapitalfonder, lånefonder och garantifonder), regionala företagsstöd, ersättning för vissa kreditförluster i stödområdet samt stöd till kommersiell service. Vidare får anslaget användas för viss administration, uppföljning och utvärdering samt viss central utvecklingsverksamhet.

Kompletterande information

Det bör även fortsättningsvis vara en uppgift för regeringen att fördela anslaget mellan län och anslagsposter samt utfärda de föreskrifter m.m. som behövs. Grunden för fördelningen av medlen bygger på att alla regioner kan och ska bidra till Sveriges hållbara tillväxt och utveckling. Olika regioner står dock inför olika stora utmaningar och behoven av statliga medel för strategiska utvecklingsinsatser skiljer sig därmed åt. De regionala aktörerna har därefter ansvaret för att prioritera användningen av de tilldelade resurserna utifrån länets förutsättningar och regeringens prioriteringar.

Regeringen genomför en översyn av principerna för fördelningen av anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder*. Översynen har hittills visat att det finns behov av att förändra och förtydliga dels regeringens styrning av medlen, dels befintliga uppföljningssystem. Vid fördelning av medlen kommer en utgångspunkt att vara de strukturella och dynamiska utmaningar som länen står inför. Utmaningarna värderas utifrån

indikatorer som mäter gleshet och avstånd, demografi, kompetens, arbetsmarknad, entreprenörskap och företagande, arbetsproduktivitet samt regional dynamik. Vid fördelning av medel kommer även hänsyn att tas till behovet av medfinansiering av EU:s strukturfonder och stöd-områdestillhörighet för regionala företagsstöd.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 950 000 000 kronor 2018–2024.

Skälen för regeringens förslag: Anslaget används framför allt till olika regionala företagsstöd, projektverksamhet och medfinansiering av

olika EU-program. Övervägande delen av de stöd som beslutas inom ramen för anslaget är antingen fleråriga samverkansprojekt med många olika offentliga och privata aktörer eller fleråriga företagsinvesteringar. Medlen betalas ut när kostnader har uppstått. De aktörer som kan fatta beslut om framtida åtaganden mot anslaget har därför små möjligheter att påverka stödets utbetalningstakt. För att verksamheten ska fungera tillfredsställande behövs utrymme för att kunna hantera bl.a. senarelagd verksamhet. Regeringen anser därför att det är viktigt att det finns en marginal mellan bemyndigandet och beräknade utestående åtaganden vid årets slut, dvs. en viss buffert i bemyndigandets storlek. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 2 950 000 000 kronor 2018–2024.

Tabell 2.20 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusentals kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020–2024
Ingående åtaganden	1 893 823	1 934 170	2 359 134			
Nya åtaganden	1 300 000	1 720 443	1 654 425			
Infriade åtaganden	-1 259 653	-1 295 478	-1 247 219	-1 127 199	-748 053	-891 088
Utestående åtaganden	1 934 170	2 359 134	2 766 340			
Erhållet/föreslaget bemyndigande	2 895 000	2 993 000	2 950 000			

Regeringens överväganden

Genom riksdagens beslut i samband med budgetpropositionen för 2014 tillfördes anslaget 1:4 *Tillväxtverket* under utgiftsområde 24 Näringsliv 19 miljoner kronor årligen under perioden 2014–2020 (prop. 2013/14:1, bet. 2013/14:NU1, rskr. 2013/14:103). Medlen ska användas till att finansiera Tillväxtverkets uppgifter som förvaltande myndighet för åtta regionala strukturfondsprogram och ett nationellt regionalfondsprogram. Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* minskar med motsvarande belopp under denna period.

Genom riksdagens beslut med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen för 2015 tillfördes anslaget 5:1 *Länsstyrelserna m.m.* inom utgiftsområde 1 Rikets styrelse 4,2 miljoner kronor årligen under perioden 2015–2020 med anledning av EU:s territoriella program (prop. 2014/15:1, bet. 2014/15:NU2, rskr. 2014/15:69). Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* beräknas minska med motsvarande belopp under denna period.

Genom riksdagens beslut i samband med budgetpropositionen för 2016 tillfördes anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* totalt 195 miljoner kronor under perioden 2016–2022 för att medfinansiera riskkapitalsatsningen fond i fond inom det nationella regionalfondsprogrammet 2014–2020 (prop. 2015/16:1, bet. 2015/16:NU1, rskr. 2015/16:1). Genom samma beslut tillfördes anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* 35 miljoner kronor årligen under perioden 2016–2019. Medlen ska användas till ett kompletterande långsiktigt stöd till kommersiell service i särskilt utsatta glesbygder.

Genom riksdagens beslut i samband med vårändringsbudgeten för 2016 tillfördes anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* 5 miljoner kronor 2016 (prop. 2015/2016:99, bet. 2015/16:FiU21, rskr. 2015/16:99). Medlen ska användas till insatser för hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län.

Anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* föreslås öka med 20 miljoner kronor 2017. För 2018–2019 beräknas anslaget öka med 35 respektive 40 miljoner kronor per år. Medlen ska användas till insatser för hållbar regional tillväxt och näringslivsutveckling i Gotlands län.

Tabell 2.21 Härledning av anslagsnivån 2017–2020, för 1:1 Regionala tillväxtåtgärder

Tusentals kronor				
	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	1 517 637	1 517 637	1 517 637	1 517 637
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	40 000	65 000	77 000	2 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 557 637	1 582 637	1 594 637	1 519 637

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 1 557 637 000 kronor anvisas under anslaget 1:1 *Regionala tillväxtåtgärder* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 582 637 000 kronor, 1 594 637 000 kronor respektive 1 519 637 000 kronor.

2.7.2 1:2 Transportbidrag

Tabell 2.22 Anslagsutveckling 1:2 Transportbidrag

Tusentals kronor				
2015	Utfall	354 336	Anslags-sparande	46 528
2016	Anslag	375 864 ¹	Utgifts-prognos	381 444
2017	Förslag	400 864		
2018	Beräknat	400 864		
2019	Beräknat	400 864		
2020	Beräknat	400 864		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas till utgifter för statsbidrag till regionalt transportbidrag och avser kompensation till företag i de fyra nordligaste länen för kostnadsnackdelar till följd av långa transportavstånd för varor och stimulerar till höjd förädlingsgrad i områdets näringsliv.

Regeringens överväganden

Tabell 2.23 Härlledning av anslagsnivån 2017–2020, för 1:2 Transportbidrag

Tusentals kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016¹	375 864	375 864	375 864	375 864
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	25 000	25 000	25 000	25 000
Överföring till/från andra anslag				
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	400 864	400 864	400 864	400 864

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.

Regeringen föreslår att 400 864 000 kronor anvisas under anslaget 1:2 *Transportbidrag* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 400 864 000 kronor, 400 864 000 kronor respektive 400 864 000 kronor.

2.7.3 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tabell 2.24 Anslagsutveckling 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020

Tusentals kronor

År	Utfall	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
2015	93 364		151 872
2016	Anslag 1 362 220 ¹		1 032 954
2017	Förslag 1 636 980		
2018	Beräknat 1 421 024		
2019	Beräknat 1 490 500		
2020	Beräknat 1 489 140		

¹ Inklusive beslut om ändringar i statens budget 2016 och förslag till ändringar i samband med denna proposition.

Ändamål

Anslaget får användas för utbetalningar av medel från Europeiska regionala utvecklingsfonden för programperioden 2014–2020.

Kompletterande information

Från statens budget sker utbetalningarna inom regionala utvecklingsfonden till åtta regionala och ett nationellt strukturfondsprogram inom

målet för investering för tillväxt och sysselsättning. Tillväxtverket är förvaltande och attest-erande myndighet.

Ramen för regionala utvecklingsfonden beräknas till totalt ca 7 929 miljoner kronor inklusive medel för lokalt ledd utveckling.

Samtliga territoriella program som Sverige deltar i hanteras utanför statsbudgeten. Ramen för de territoriella program som redovisas och förvaltas i Sverige är ca 2 612 miljoner kronor (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel). Ramen för programmen som redovisas och förvaltas utanför Sverige är ca 9 656 miljoner kronor (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel), exklusive det europeiska grannskapsprogrammet Kolarctic. Ramen för Kolarctic uppgår till 207 miljoner kronor (beloppet avser samtliga deltagande länders EU-medel).

Den valutakurs som fastställts i förordningen (1999:710) om valutakurs vid stöd från EU:s struktur- och investeringsfonder, och som används vid omräkning av de finansiella ramarna för strukturfonderna, måste fortlöpande analyseras och bör vid behov revideras för att skillnaden mot den verkliga kursen inte ska bli för stor.

Inbetalningarna från Europeiska regionala utvecklingsfonden redovisas på inkomsttitel 6314 Bidrag från Europeiska regionala utvecklingsfonden 2014–2020.

Utbetalningarna från EU:s andra struktur-fond, Europeiska socialfonden, redovisas under utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv.

Bemyndigande om ekonomiska åtaganden**Tabell 2.25 Beställningsbemyndigande för anslaget 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020**

Tusentals kronor

	Utfall 2015	Prognos 2016	Förslag 2017	Beräknat 2018	Beräknat 2019	Beräknat 2020–2023
Ingående åtaganden	0	3 164 000	4 277 000			
Nya åtaganden	3 164 000	2 000 000	1 430 000			
Infriade åtaganden	0	-887 000	-1 527 000	-1 383 000	-1 475 000	-1 322 000
Utestående åtaganden	3 164 000	4 277 000	4 180 000			
Erhållet/förslaget bemyndigande	3 550 000	4 300 000	4 200 000			

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 200 000 000 kronor 2018–2023.

Regeringen föreslår att 1 636 980 000 kronor anvisas under anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* för 2017. För 2018, 2019 och 2020 beräknas anslaget till 1 421 024 000 kronor, 1 490 500 000 kronor respektive 1 489 140 000 kronor.

Skälen för regeringens förslag: Verksamheten inom regionalfondsprogrammen omfattar bl.a. fleråriga projekt som medför utgifter för kommande budgetår. Regeringen bör därför bemyndigas att under 2017 för anslaget 1:3 *Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020* ingå ekonomiska åtaganden som inklusive tidigare gjorda åtaganden medför behov av framtida anslag på högst 4 200 000 000 kronor 2018–2023.

Regeringens överväganden**Tabell 2.26 Härledning av anslagsnivån 2017–2020, för 1:3 Europeiska regionala utvecklingsfonden perioden 2014–2020**

Tusentals kronor

	2017	2018	2019	2020
Anvisat 2016 ¹	1 362 220	1 362 220	1 362 220	1 362 220
<i>Förändring till följd av:</i>				
Beslut	278 000	66 000	136 000	136 000
Överföring till/från andra anslag	-3 240	-7 196	-7 720	-9 080
Övrigt				
Förslag/beräknat anslag	1 636 980	1 421 024	1 490 500	1 489 140

¹ Statens budget enligt riksdagens beslut i december 2016 (bet. 2015/16:FiU10). Beloppet är således exklusive beslut om ändringar i statens budget.